

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Vuonna 2008 alkaneen taantuman vaikutukset Hyvinkään asukkaiden maksuhäiriöihin

Raidén, Moona
Tamminen, Suvi

2011 Hyvinkää

Laurea-ammattikorkeakoulu
Hyvinkää

Vuonna 2008 alkaneen taantuman vaikutukset Hyvinkään asukkaiden maksuhäiriöihin

Raidén Moona
Tamminen Suvi
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2011

Raidén Moona, Tamminen Suvi

Vuonna 2008 alkaneen taantuman vaikutukset Hyvinkään asukkaiden maksuhäiriöihin

Vuosi 2011 Sivumäärä 36 + 4

Tutkimme opinnäytetyössämme vuonna 2008 alkaneen taantuman vaikutuksia Hyvinkään asukkaiden maksuhäiriöihin. Työmme teoreettisessa osiossa käymme läpi pankkien ja pienlainayhtiöiden luotonantoa kuluttajille, maksuhäiriömerkintöjä, velkojen vapaamuotoista ja oikeudellista perintää sekä yksityishenkilön velkajärjestelyä. Koska työmme liittyy oikeustradenomiopintoihimme, käytimme teoriaosiossa oikeudellista lähdeaineistoa eli insolvenssiolikeudellista lainsäädäntöä ja kirjallisuutta.

Työmme tutkimusosuudessa selvitimme haastatteluiden ja kyselyiden avulla hyvinkääläisten maksuongelmia ja maksuhäiriöitä. Haastattelimme Hyvinkään talous- ja velkaneuvonnan henkilökuntaa, Itä- ja Keski-Uudenmaan ulosottoviraston kihlakunnanvoutia sekä kahden eri Hyvinkäällä toimivan pankin laina-asioita hoitavaa henkilöä. Lisäksi teimme sähköpostikyselyt luottotietoyhtiölle ja pienlainayhtiölle. Tarkasteluajanjaksona käytimme vuotta 2006, jolloin yleistaloudellinen tilanne oli normaali, vuotta 2008, jolloin vallitsi taloudellinen taantuma ja vuotta 2010, jolloin yleinen taloudellinen tilanne Suomessa oli jo kohentunut.

Tulosten analysoinnissa oli tiettyjä hankaluuksia, mutta näyttää siltä, että yksityishenkilöiden maksukyky Hyvinkäällä heikentyi, sillä esimerkiksi lainarästit, luottotietohäiriömerkinnät, yhteydenotot talous- ja velkaneuvontaan sekä ulosottohakemukset ovat lisääntyneet. Taantuman vaikutukset ovat osittain viiveellisiä ja tutkimusajankohtamme näyttää enimmäkseen välittömät vaikutukset.

Asiasanat: maksukyky, maksuhäiriö, luototus, velkaantuminen, velkajärjestely, perintä, ulosotto

Raidén Moona, Tamminen Suvi

The effects of downturn that began in year 2008 on Hyvinkää's inhabitants defaults

Year	2011	Pages	36 + 4
------	------	-------	--------

In our thesis we research the effects of the downturn that began in 2008 on Hyvinkää's inhabitants defaults. In the theoretical part of our work we explore the credit allocation of banks and small credit companies, payment defaults, debt recovering on free basis and on legal basis and private people's restructuring of debts. Since our thesis is a part of our studies in Judicial Expertise, we used legal references which are insolvency legislation and literature.

In the research part of our thesis we examine with interviews and questionnaires the problems of payment and defaults of Hyvinkää's inhabitants. We interviewed Hyvinkää town's financial and debt counselors, East and Middle Uusimaa's enforcement office's bailiff and two different banks' personnel who handle loans in Hyvinkää. Moreover we did e-mail questionnaires to a company that maintains consumer credit data and to a small credit company. As the review period we used the year 2006 when the general economic situation was normal, year 2008 when economic downturn dominated the market and the year 2010 when the general economic situation in Finland had normalized.

Analyzing the results caused some difficulties but it appears to be so that private people's ability to pay during downturn did weaken in Hyvinkää because for example loan arrears, consumer credit data entries, contacts to financial and debt counselors and execution applications did increase. The effects of downturn are partially delayed and our review period shows mostly the direct effects.

Keywords: ability to pay, payment defaults, lending, indebtedness, debt restructuring, collection, enforcement

Sisällys

Laki- ja lyhenneluettelo	6
1 Johdanto ja työn tavoitteet	7
2 Yksityishenkilön maksuhäiriöt	8
2.1 Luottotiedot ja maksuhäiriömerkinnät	8
2.1.1 Merkinnän syntyminen	8
2.1.2 Merkintöjen säilyttämisaajat ja henkilöluottotietojen luovuttaminen	9
3 Luototus	10
3.1 Pankit ja pienlainayritykset	10
3.1.1 Kulutus- ja pikaluotot	11
4 Perintä	12
4.1 Vapaaehtoinen perintä	13
4.1.1 Perintätoimistot	13
4.2 Oikeudellinen perintä	14
4.2.1 Summaariset velkomusasiat	14
4.2.2 Ulosotto	14
5 Yksityishenkilön velkajärjestely	16
5.1 Maksukyvyttömyys velkajärjestelyssä	17
5.2 Esteet velkajärjestelylle	17
5.3 Maksuohjelma	18
6 Hyvinkään asukkaiden maksuhäiriöitä koskeva selvitys	19
6.1 Talous- ja velkaneuvonnan palvelut Hyvinkäällä	19
6.2 Muut maksuhäiriöitä koskevat tiedot	21
6.2.1 Hyvinkääläisten maksuhäiriömerkinnät Suomen Asiakastieto Oy:ssä ...	21
6.2.2 Hyvinkääläisten pankkiasiat ja asiakkuudet pienlainayrityksessä	25
6.2.3 Oikeudellinen perintä Hyvinkään alueella ja velkajärjestely	28
7 Johtopäätökset	32
Kuviot	36
Liitteet	37
Liite 1 Kysymykset	37

Laki-ja lyhenneluettelo

HE 64/2009	Laki kuluttajansuojalain 7 luvun muuttamisesta.
HE 143/2010	Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain muuttamisesta
HE 183/1992	Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä.
KSL	Kuluttajansuojalaki 20.1.1978/38
LPL	Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta 22.4.1999/517
LuottoL	Luottotietolaki 11.5.2007/527
OM	Oikeusministeriön asetus velallisen maksukyvyn arvioinnin perusteista yksityishenkilön velkajärjestelyssä 30.3.2001/322
UK	Ulosottoaari 15.6.2007/705
YVJ	Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä 25.1.1993/57 2010.

1 Johdanto ja työn tavoitteet

Tässä opinnäytetyössä tutkimme vuonna 2008 alkaneen taantuman vaikutuksia Hyvinkään alueen yksityishenkilöiden maksuhäiriöihin. Luototus ja perintä ovat meitä molempia kiinnostavia aiheita, joiden ympärille tämä opinnäytetyö lähti rakentumaan. Raidén suoritti opintoihin kuuluvan oikeustradenomiharjoittelun Itä- ja Keski-Uudenmaan ulosottovirastossa, ja Tamminen on työskennellyt pitkään pankissa, joten molemmilla on käytännönläheinen näkemys aiheeseen.

Teoreettisessa osuudessa tarkastelemme maksuhäiriöitä, luototusta, perintää ja velkajärjestelyä. Oikeudellisina lähteinä käytämme insolvenssioikeudellista lainsäädäntöä ja kirjallisuutta. Tiedonsaantitarkoituksessa olemme haastatelleet ja tehneet pienimuotoisia kyselyitä.

Tarkkailtavaksi ajanjaksoksi olemme valinneet vuodet 2006, 2008 ja 2010. Päädyimme kyseisiin vuosiin, koska haluamme tarkastella selvästi näkyviä muutoksia, jotka ovat edelleen ajankohtaisia. Vuosi 2006 toimii vertailuvuotena, jolloin taantuma ei vielä ole alkanut ja yksityishenkilöiden taloudellinen tilanne yleisesti on ollut normaali. Vuonna 2008 taantuman merkit havaittiin Suomessa, ja tilanne huononi maailmanlaajuisesti nopeasti. Taantuman vaikutukset eivät välttämättä näy kovin nopealla syklillä, jonka vuoksi tarkkailemme myös vuoden 2010 tilannetta. Se on myös viimeisin vuosi, jolta on saatavissa tilastotietoa.

Taantuma määritellään usein siten, että kansantalouden bruttokansantuote on pienentynyt kahtena peräkkäisenä vuosineljänneksenä. Lamalle ei ole niin selkeää määritelmää, jonka vuoksi käytämme tässä yleisen laskusuhdanteen selityksenä taantumaa. Lama on syvempi kriisi kuin taantuma, ja toisinaan vuonna 2008 alkaneesta taantumasta käytetään käsitettä lama. (Taloussanomien 2009.) Me emme työssämme lähde analysoimaan syitä, miksi taantuma on alkanut tai mistä se on saanut alkunsa. Käsittelemme ainoastaan taantuman vaikutuksia tietyiltä osin Hyvinkään alueella.

Tutkimuksellisessa osassa tarkastelemme maksukyvyyn menettämistä ja siitä koituvia seurauksia eli maksuhäiriöitä. Tarkoituksenamme on selvittää ovatko yksityishenkilöiden maksuhäiriöt lisääntyneet, ja mikäli ovat, miten se tulee esille velka-asioiden kanssa tekemisissä olevien yritysten ja virastojen toiminnassa. Selvitämme esimerkiksi pankkien, luotto- ja perintälaitosten, käräjäoikeuden, ulosoton ja talous- ja velkaneuvonnan toimintaan liittyviä lukuja tarkasteluvuosilta. Maksukyvyyn menettämisen seuraukset voivat olla kauaskantoiset. Velan lopullinen vanhentumisaika on 15-20 vuotta, joten tarkastelemamme taantuman mahdolliset vaikutukset näkyvät vielä pitkään.

2 Yksityishenkilön maksuhäiriöt

Yksityishenkilön maksukyky tarkoittaa henkilön samanaikaisten tulojen ja menojen tasapainoa. Maksukykyinen henkilö pystyy kattamaan menonsa eikä velkaannu. Maksukyvyn vastakohta on maksukyvyttömyys, joka johtuu siitä, että menot ovat suuremmat kuin tulot. Tästä voi koitua maksuhäiriöitä, joita seuraa luottotietojen menettäminen. Luottotietojen menettäminen vaikuttaa yllättävän moniin asioihin. Yksityishenkilön voi olla vaikea saada uutta vuokra-asuntoa, koska usein vuokranantajat tarkastavat vuokralaisten luottotiedot, myös yksityiset vuokranantajat. Pankkipalvelut vaikeutuvat; luottohäiriöinen henkilö ei saa luottokorttia tai lainaa. Kotivakuutus voi olla vaikea saada, koska yleensä vakuutukset maksetaan vuodeksi etukäteen. Puhelin- tai Internet-liittymän saaminen voi olla mahdotonta, koska nykyään suositaan määräaikaista sopimuksia, joiden maksuun pitäisi pystyä sitoutumaan. Työnhaku vaikeutuu, jos hakeutuu sellaiseen tehtävään, joka liittyy rahan käsittelyyn.

2.1 Luottotiedot ja maksuhäiriömerkinnät

Luottotietolaisissa käsitellään kaikki luonnollisen henkilön sekä yrityksen luottotietoihin liittyvät seikat. Luottotiedot kuvaavat henkilön maksukykyä. Tässä keskitymme käsittelemään luonnollisen henkilön maksuhäiriömerkintöjä.

Luottotietotoimintaa harjoittavat yritykset keräävät luottotietoja ja antavat niitä asiakkailleen. Suurimmat luottotietorekisterinpitäjät ovat Suomen Asiakastieto Oy ja Bisnode Finland Oy. Hyvä luottotietotapa velvoittaa rekisterinpitäjiä toimimaan oikeiden tietojen mukaisesti, vaarantamatta yksityisyydensuojaa. Rekisterinpitäjän on myös varmistettava, että rekisterissä olevilla henkilöillä on mahdollisuus saada tietää omat rekisteritiedot. Luottotietolain valvontaa hoitaa tietosuojavaltuutettu. Luottotietorekisteriin tallennettavien tietojen tulee olla saatu luotettavista lähteistä, yleensä joko viranomaisilta tai henkilöltä itseltään. Yleisimmin merkintä luottotietorekisteriin tulee, kun tuomioistuin on antanut päätöksen velan oikeudellisesta perinnästä. Luottotietorekisteriä pitävä yritys ilmoittaa velalliselle ensimmäisestä merkinnästä, joten tietämättään ei voi olla maksuhäiriömerkinnän saanut. (Luottotietolaki 5 §.)

2.1.1 Merkinnän syntyminen

Luottotietorekisteriin voi tulla merkintä ilman, että asiaan liittyy mitään viranomaisen tai tuomioistuimen ratkaisua. Sellainen merkintä voi syntyä, kun velkoja ilmoittaa rekisterinpitäjälle velan syntymisestä. Ennen kuin rekisterinpitäjä voi hyväksyä ilmoituksen, tulee velkojan todistaa, että velan maksu on viivästynyt vähintään 60 päivää, ja etteivät velallinen ja velkoja ole tehneet siinä ajassa maksusopimusta. Tämän lisäksi laskutettaessa on velkojan tullut tehdä selväksi, että rikkomustilanteessa maksuhäiriötieto luovutetaan rekisterinpitäjälle sekä

hänen on täytynyt ilmoittaa kirjallisesti velalliselle 21 päivää ennen tietojen luovuttamista niiden tulevasta ilmoittamisesta luottotietorekisterin ylläpitäjälle. Tämä on yleensä käytäntö pankeilla, rahoitusyhtiöillä ja pikavippiyhtiöillä. Jos velkojan ilmoittama tieto on merkitty rekisteriin ja velallinen suorittaa maksun, on velkoja velvollinen ilmoittamaan rekisterin ylläpitäjälle, jotta merkintä poistetaan. (Luottotietolaki 14 §.)

Luottotietorekisteriin voidaan merkitä neljänlaisia tietoja luonnollisesta henkilöstä. Jotta henkilöt ovat yksilöitävissä, rekisteriin saadaan tallentaa tiedot nimestä ja osoitteesta sekä henkilötunnus. Yksilöintitiedon lisäksi on mahdollista tehdä henkilön toimikelpoisuutta koskevia merkintöjä. Tietoihin voidaan lisätä myös merkintä yrityskytkennoistä. Tämä tarkoittaa sitä, että henkilö toimii tai on toiminut yrityksessä vastuuhenkilönä, ei pelkästään työntekijänä. Jos henkilö todetaan holhouksen alaiseksi, tämä merkitään luottotietoihin, koska holhouksen alainen henkilö ei ole oikeustoimikelpoinen saamaan esimerkiksi lainaa. Neljäs rekisteritietolaji on henkilön itsensä ilmoittama luottokielto. Itse ilmoitettu luottokielto on yleensä ennakoivaa velkaantumisen estoa, jos henkilö ei esimerkiksi luota itseensä ja varallisuutensa hoitoon. Luottotietolain 13 §:ssä on lueteltu tarkentavia maksuhäiriötietoja, joita voidaan merkitä luottotietorekisteriin. Niitä ovat esimerkiksi konkurssia, velkajärjestelyä ja ulosottoa koskevat tiedot. (Luottotietolaki 12 § & 13 §.)

2.1.2 Merkintöjen säilyttämisaajat ja henkilöluottotietojen luovuttaminen

Henkilön yksilöintitiedot on poistettava rekisteristä heti, kun kaikki muut tiedot ovat poistettu. Luottotietorekisteri on ajantasainen, joten sinne ei saa jäädä vanhoja tietoja, jotka eivät enää ole ajankohtaisia. Yrityskytken tiedot on poistettava vuoden kuluessa siitä, kun rekisteröity ei enää ole ollut vastuuasemassa yrityksessä, jollei yritysluottotietorekisterissä oleva maksuhäiriömerkintä ole tullut vastuuhenkilön toimikauden aikana. Silloin merkintä saa olla esillä niin kauan, kuin se on myös yritysluottotietorekisterissä. Holhouksen päätyttyä tiedot on poistettava kuukauden kuluessa. Rekisteröidyn itse ilmoittama merkintä on poistettava välittömästi, kun rekisteröity sitä pyytää. (Luottotietolaki 17 §.)

Maksuhäiriömerkinnät poistuvat rekisteristä sen mukaan, millä perusteella ne on sinne talletettu. Velkajärjestelytilanteissa merkinnät poistuvat kuukauden kuluttua, kun tiedot poistetaan viranomaisen rekisteristä paitsi jos maksuohjelma raukeaa, poistuvat merkinnät kolmen kuukauden kuluttua. Ulosotosta aiheutunut merkintä poistuu heti, kun perusteet sen olemassa ololle lakkaavat. Velkojan ilmoittama maksuhäiriömerkintä säilyy rekisterissä kaksi vuotta sen jälkeen, kun tieto on rekisteriin tallennettu huolimatta siitä, onko maksu maksettu jälkikäteen. Mikään merkintä ei kuitenkaan jää luottotietorekisteriin lopullisesti. (Luottotietolaki 18 §.)

Henkilöluottotietoja saa antaa vain luoton valvontaa tai luoton myöntämistä varten. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi vuokrasopimuksen solmiminen, takauksen tai pantin antaminen tai hyväksyminen, talous- ja velkaneuvonnassa perinnän suunnitteleminen ja työntekijän arviointi. Luottotietoja ei saa nähdä kuka tahansa, vaan tietojen saamiselle on oltava luottotietolain 19 §:n mukainen syy. Internet-osoitteesta www.omatieto.fi voi tarkistaa omat luottotietonsa ja maksua vastaan saada selville muiden tietoja. (Luottotietolaki 19 §.)

3 Luototus

Luotonannolla tarkoitetaan lainan myöntämistä tai tavaroiden tai palvelusten myymistä velaksi. Tässä osiossa tarkastelemme kuitenkin antolainausta pankeilta tai pienlaina-alalla toimivalta yritykseltä yksityishenkilöille. Kuluttaja-yksityishenkilöt voivat tarvita lainaa useissa eri tilanteissa elämänsä aikana. Lainaa voidaan tarvita muun muassa asunnon ostoon, remontointiin, huonekalujen ostoon, muihin kulutustavaroihin, autoon, arkipäivän menoja varten tai opintojen ajaksi rahoittamaan elämistä. Lainantarpeita on siis useita erilaisia, ja on pankki-kohtaista, millä hinnalla tai ehdoin lainaa annetaan. Harvemmin pankit myöntävät vakuudetonta eivätkä koskaan korotonta lainaa. (Haastattelu Pankki X 2011.)

Pienlaina-alalla toimivat yritykset myöntävät helpommin vakuudetonta lainaa, mutta luoton hinta on niissä vastaavasti usein korkeampi. Usein kuluttajat hakevat lainaa pankeilta, mikäli heidän maksukykynsä ja vakuutensa ovat kunnossa. Kuitenkaan aina näin ei ole ja lainan tarve voi olla kiireellisempi, kuin pankkien aikataulut antavat myöten. Pikavipin saa nopeasti tilille, kun taas pankeista lainan nostoa saa odottaa useita pankkipäiviä. Pikavipin voi kuluttaja käyttää mihin tahansa ilman, että pienlainayritys tietää tarvetta. (Haastattelu Pankki X 2011.)

3.1 Pankit ja pienlainayritykset

Pankit ovat luottolaitoksia, jotka tarjoavat erilaisia finanssipalveluita. Pankit myöntävät erilaisia lainoja hakijan tarpeen mukaan pääasiassa sellaiselle maksukykyiselle hakijalle, jolla on hyvät vakuudet ja maksukyky. Tavallisimpia luottoja ovat muun muassa kulutusluotot, tili-luotot, asuntolainat sekä opintolainat. Tässä opinnäytetyössä keskitymme pääasiassa yksityishenkilöiden asunto- ja kulutusluottoihin sekä maksukyvyttömyyden seurauksiin velan takaisinmaksussa. (Haastattelu Pankki X 2011.)

Useimmiten lainoja haetaan pankista, mutta niitä voidaan myös hakea pienlainayrityksistä. Tällaisia yrityksiä ovat muun muassa pikavippejä-, pikalainoja- ja kulutusluottoja myöntävät yritykset, niin sanotulla pienlainatoimialalla toimivat yritykset. Käytämme näistä tässä opinnäytetyössä nimitystä pienlainat ja pienlainayritykset. Internetistä löytää pelkällä hakusanelä ”pikavippi” useita pikavippi-yrityksiä. Everyday, Vippi.fi, Vivus, Ferratum, Pikavippi.fi, Ok

Money, Reissuluotto, Vippuluotto, Riscum Capital ja Nopsalaina ovat satojen muiden ohessa tällaisia pikavippejä myöntäviä yrityksiä. (Pikalaina.us 2010: haastattelu Pankki X 2011.)

Pienlainatoimialoilla toimivat yritykset myöntävät lainoja summaltaan pienempiin tarpeisiin kuin pääosin pankit. Velkaa hakevalla on tällöin tarve kuluttaa enemmän kuin hänellä on varaa tai mahdollisuutta sillä hetkellä käyttää. Velkaa hakevan tarve voi olla muutama kymmenen euroa tai useampi tuhat euroa. Pankit vaativat tiedon siitä, mitä ne ovat lainoittamassa, kun taas pienlainan saa ilman tätä tietoa. Pankit eivät myönnä muutamien satojen eurojen lainaa, mutta pienlainayritykset myöntävät. (Haastattelu Pankki X 2011.)

Pankit ovat kiristäneet vuoden 2008 jälkeen omia lainaehtojaan. Eri pankeissa ehtoja kiristettiin eri tavoin, jotta laina voitaisiin myöntää. Vaadittiin esimerkiksi enemmän vakuuksia, varmempia vakuuksia, tietty prosenttiosuus omaa pääomaa lainan määrästä tai parempaa maksukykyä. Tällainen tilanne voi olla hyvinkin merkittävä syy hakea lainaa muualta kuin pankista. Pienlaina on melko helppo ja nopea tapa saada laina pian käyttöön. (Haastattelu Pankki X 2011.)

3.1.1 Kulutus- ja pikaluotot

Kulutusluotot ovat luottoja, joita pankit tai rekisteriin merkityt lainayritykset myöntävät kuluttajalle lainana. Hyvä luotonantotapa edellyttää, että luotonantajan on oltava vastuullinen luottoa myönnettäessä. Luotosta ei saa antaa todellisuudesta poikkeavaa kuvaa ja luottoa on myönnettävä tapauskohtaisesti. Luottoa myönnettäessä on käytävä läpi, soveltuuko luotto kuluttajan tarpeisiin ja taloudelliseen tilanteeseen. Luotonantajan tulisi selvittää luottoa hakevan taustatiedot ja luottokelpoisuus tarkasti. Luotonantajan on tunnettava kuluttaja tarpeeksi hyvin voidakseen tietää, että hän pystyy huolehtimaan luotostaan ja hänellä riittää maksukyky kyseiseen lainaan. Luottoa myöntävän osallisen tulee pyrkiä arvioimaan, kykeneekö kuluttaja täyttämään kaikki hänelle luottoa myönnettäessä asetetut velvoitteet. Velallista on autettava ja opastettava, mikäli hän ajautuu maksuviivästyksen vuoksi sellaiseen tilanteeseen, jossa hän kaipaa neuvoa maksuviivästyksen ehkäisemiseksi. Kuluttajansuojalain 7 luku sääntelee kulutusluottojen myöntöä. Maksuhäiriömerkinnät tulee tarkastaa ennen kulutusluoton myöntämistä. Näillä keinoilla pystytään mahdollisesti ehkäisemään ylivelkaantumista. Uusi 1.12.2010 voimaantullut kuluttajansuojalain 7 luku vaikeutti hieman varsinkin pienten luottoa myöntävien yritysten toimintaa. (Kuluttajaluotot 2010: Yrittäjälinja 2010.)

Pikaluotot ovat nopeasti, tekstiviestillä tai internetissä tehtävän lainahakemuksen perusteella saatavia kulutusluottoja. Pikaluottoja myöntäviä yrityksiä on useita, ja tällaiset yritykset ovat lisääntyneet tasaisesti vuoden 2005 jälkeen. Vuonna 2006 yrityksiä oli 20 ja vuonna 2009 niitä oli 50. (HE 64/2009.)

Pikaluotot ovat summaltaan pieniä ja takaisinmaksuajaltaan alle kolmen kuukauden, minimissään viikon pituisia. Niitä on helppo hakea sekä ne myönnetään nopeasti. Pikaluottoon ei vaadita vakuuksia, mikä voi ohjata kuluttajaa helpommin pikavipin ottamiseen. Ennen helmikuuta 2010 pikaluottojen hinta ilmoitettiin usein jonkinlaisena kuluna eikä vuosikorkona. Kulu muutettuna vuosikoroksi on useimmiten merkittävän suuri verrattuna esimerkiksi pankkien kulutusluottoihin. Kuitenkin helmikuussa 2010 otettiin uusi laki käyttöön, jonka mukaan pikaluottoissakin tulee ilmoittaa todellinen vuosikorko. (HE 64/2009.)

Pikaluottoja koskevaa kuluttajansuojalain 7 lukua on tiukennettu. Koska näitä luottoja myönnettiin ja edelleen myönnetään liian helposti. Varsinkin nuorten on ollut vaikeaa maksaa lainojaan takaisin. Maksuhäiriömerkinnät ovat varmasti siksi lisääntyneet. Luottoja pystyi hakemaan mihin aikaan vuorokaudesta tahansa, eikä henkilöllisyyttä tarkastettu kovinkaan luotettavasti. Säännösten tiukentumisen vuoksi pikaluottoja ei makseta tilille yöaikaan 23.00 - 7.00. (HE 64/2009.)

4 Perintä

Perinnällä tarkoitetaan sellaisia toimia, joilla velkoja pyrkii saamaan saatavansa takaisin. Perintälaisissa eli laissa saatavien perinnästä perinnällä tarkoitetaan sellaisia toimia, joilla velallinen pyritään vapaaehtoisesti saamaan maksamaan velkansa takaisin. Oikeudellisia perintätoimia ovat maksutuomion hakeminen sekä ulosotto. (LPL.)

Perinnän suorittamista säädellään laissa saatavien perinnästä. Kuluttajaluottojen kohdalla myös kuluttajansuojalain 7 luku sääntelee perinnän oikeellisuutta. Laki perintätoimen luvanvaraisuudesta rajoittaa perintätoimen suorittajia. Vain se, jolla on aluehallintoviraston myöntämä toimilupa perinnän suorittamiseen, saa harjoittaa perintätointia. Tällä toiminnalla viranomaiset voivat rajoittaa mielivaltaista perintää ja taata velallisen oikeuden oikeudenmukaiseen perintään sekä pitää yllä hyvää perintätapaa. (LPL 1 §.)

Yksinkertaistettuna perinnän elinkaari menee näin: kuluttaja velkaantuu eikä maksa velkaansa ajoissa. Velkoja lähettää vähintään kaksi maksumuistutusta ja, jollei velallinen maksa vielä, velkoja siirtää velan perinnän kolmannelle osapuolelle, esimerkiksi perintätoimistolle. Perintätoimisto karhuaa velkaa velalliselta ja ellei siinä onnistu vie asian käräjäoikeuteen. Käräjäoikeus katsoo velan oikeellisuuden ja antaa ulosottoa varten päätöksen. Sen jälkeen velkojan tulee tehdä ulosottohakemus, jonka perusteella ulosottomies hoitaa perinnän. Ulosotto on perintäkeinoista viimeisin ja pakottavin.

4.1 Vapaaehtoinen perintä

Vapaaehtoinen perintä on sellaista perintää, jota ei suoriteta oikeusteitse. Vapaaehtoiselle perinnälle on omat sääntönsä, joista kerromme alla.

Kuluttajavirasto ja kuluttaja-asiamies valvovat hyvää perintätapaa vapaaehtoisessa kuluttaja-perinnässä. Perintälaki ei koske tuomioistuimen määräämää perintää tai ulosottoa, eikä kuluttajavirasto puutu siihen. Kuluttaja-asiamies valvoo myös kolmannelle siirrettyä perintää, eli perintätoimistoja tai muita toisen puolesta perintää tekeviä. (Kuluttajavirasto 2011.)

Hyvä perintätapa tarkoittaa sitä, että perintätoimi tapahtuu oikeudenmukaisesti, eikä velalliselle koidu tarpeetonta haittaa tai liian suuria kuluja. Perinnan tulee tapahtua oikea-aikaisesti ja perustellusti. Esimerkiksi perijä ei voi pitkittää perintää useilla maksukehotuksilla, jolloin korot ja muut maksut kasvavat ja jolloin perijä saisi ylimääräistä hyötyä kuluista. Perijän tulee toimia asianmukaisesti, ja perintätoimien tulee olla perusteltuja. Perijän tulee tietää milloin perintä on aiheellista siirtää tuomioistuimen hoidettavaksi. (Kuluttajavirasto 2011.)

4.1.1 Perintätoimistot

Etelä-Suomen Aluehallintovirasto myöntää toimiluvat perintää harjoittaville yrityksille enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Toimilupaa eivät tarvitse sellaiset tahot, joiden toiminta on jo muulla tavalla valvottua. Tällaisia ovat esimerkiksi asianajajat sekä raha-, eläke- ja vakuutuslaitokset. Lisäksi sellaiset tahot, jotka harjoittavat perintää satunnaisesti sitä etukäteen markkinoimatta, eivät tarvitse toimilupaa. Aluehallintoviraston internet-sivulta löytyy ajan tasainen lista toimiluvan saaneista tahoista. (Aluehallintovirasto 2011.)

Perintätoimistot ovat yrityksiä, jotka suorittavat perintää kolmantena osapuolena. He saavat toimeksiannon asiakkaaltaan eli velkojalta, jonka jälkeen perintätoimisto ryhtyy perimään saatavia velalliselta omissa nimissään. Suurimpia perintätoimistoja Suomessa ovat Intrum Justitia, Lindorff, Svea Perintä, OK Perintä Oy, Gothia ja Trust Perintä. Nämä kaikki yritykset kuuluvat Suomen Perimistöimistojen Liitto Ry:een. Osa perintätoimistoista suorittaa myös perintää ulkomaille, mutta tässä opinnäytetyössä keskitymme perintään Suomen rajojen sisällä. (Suomen Perimistöimistojen Liitto Ry 2011.)

Toimeksiantaja eli velkoja ja perintätoimisto tekevät sopimuksen, jonka mukaan velka peritään. Sopimuksessa on säädetty maksuvelvollisuudet, ilmoitusvelvollisuus, peruuttamismahdollisuudet ja muut käytännön asiat puolin ja toisin. Maksuvelvollisuus takaa esimerkiksi sen, että perintätoimisto on velvollinen maksamaan saatavan edelleen alkuperäiselle velkojalle.

Myös velkojalla voi olla maksuvelvollisuuksia perintätoimistoa kohtaan, esimerkiksi kuluja. Ilmoitusvelvollisuus tarkoittaa lähinnä sellaista tilannetta, jossa velallinen maksaakin suoraan alkuperäiselle velkojalle, jolloin hänellä on velvoite ilmoittaa perintätoimistolle perinnän lakkaamisesta. Sopimuksessa ei saa sopia asioista, jotka voisivat huonontaa velkojan tai velallisen asemaa, koska kaikessa perinnässä tulee noudattaa hyvää perintätapaa. Velan siirtyminen perintätoimiston hoidettavaksi ei aiheuta luottotietoihin maksuhäiriömerkintää. (Suomen Perintätoimisto, toimitusehdot 2011.)

4.2 Oikeudellinen perintä

Oikeudellinen perintä käsittää oikeusteitse tapahtuvan perinnän. Näitä ovat käräjäoikeuden summaariset velkomusasiat ja ulosotto.

4.2.1 Summaariset velkomusasiat

Summaarinen velkomusasia tarkoittaa riidattoman velan vaatimista maksettavaksi. Summaariset velkomusasiat käsitellään käräjäoikeudessa. Riidaton velka on sellainen, jota velallinen ei kiistä, mutta ei myöskään maksa. Esimerkiksi vuokrasaatava voi olla tällainen. Sen syntyperusteista ei ole kiistaa, koska on selvää, että vuokralaisen kuuluu maksaa vuokra. Jos hän ei kuitenkaan sitä maksa vapaaehtoisessa perinnässä, velkoja voi hakea summaarista käsittelyä tuomioistuimelta. Summaarisessa menettelyssä velkoja saa tuomioistuimelta päätöksen, jota voi käyttää ulosottoperusteena. (HE 143/2010.)

Summaarinen käsittely on tavallista tuomioistuinkäsittelyä nopeampi tapa saada päätös. Jos velallinen ei vastaa haasteeseen, käräjäoikeudessa annetaan yksipuolinen tuomio, joka tarkoittaa sitä, että velallisella ei ole enää oikeutta valittaa tuomiosta. Tosin siihen voi samasta tuomioistuimesta hakea muutosta takaisinsaannille. (HE 143/2010.)

4.2.2 Ulosotto

Ulosotto on perintäkeinoista viimeisin ja äärimmäisin. Ulosottomiehillä on laajemmat keinot perintätoimiin kuin muilla perintää suorittavilla tahoilla. Ulosottomiesten toimet ja oikeudet on kerrottu ulosottokaassa. Suomessa perintää ei ole jaettu sen mukaan, kuka velkoja on. Muualla maailmassa ei ole käytössä samankaltaista perintää suorittavaa viranomaista, kuin meillä Suomessa ulosotto on. Ero yksityisellä ja julkisella velkojalla ulosotossa on se, että yksityinen velkoja tarvitsee ulosottoperusteen, kun taas julkinen velkoja ei sitä tarvitse. (Koulu & Lindfors 2010, 135.)

Perintä ulosotossa alkaa, kun tuomioistuimen päätös eli ulosottoperuste on annettu ja velkoja on toimittanut ulosottohakemuksen. Ulosottomies on täytäntöönpaneva viranomainen, joka toimii Valtakunnanvoudinviraston alaisena. Johtava kihlakunnanvouti johtaa paikallista ulosottovirastoa ja kihlakunnanulosottomies on se henkilö, joka toimii asiakasrajapinnassa.

Ulosottomies ei toimi velkojan tai velallisen edustajana, vaan hänen tehtävä on taata molempien osapuolien oikeuksien toteutuminen. Ulosottomies on siis puolueeton toimija, vaikka usein ulosottomies mielletään kansan keskuudessa velkojia suosivaksi. Tähän voi vaikuttaa se, että ulosottomies ei saa luottaa vain hänelle toimitettuihin aineistoihin, vaan hänellä on selvitysvelvollisuus. Selvitysvelvollisuus tarkoittaa sitä, että ulosottomies ottaa selvää velallisen oikeasta varallisuudesta, jonka perusteella hän voi tehdä päätöksen ulosmittauksesta ja sen laajuudesta. (Koulu & Lindfors 2010, 23.)

Velkojan tehtävät määräytyvät pitkälti sen mukaan, onko kyseessä yksityinen vai julkinen velkoja. Yksityinen velkoja tai hänen edustajansa tarvitsee tuomioistuimen määräämän ulosottoperusteen, jonka jälkeen tulee toimittaa ulosottomiehelle ulosottohakemus. Tämän perusteella ulosottomies ottaa tehtävän hoitaakseen. Tuomioistuimen päätöksestä käy ilmi velan määrä ja muut perintään vaikuttavat seikat. (Ulosottokaari 2007.)

Julkinen velkoja ei tarvitse tuomioistuimen päätöstä velan ulosmittaukseen, koska sillä on oikeus suoraan ulosottoon. Tällaisia velkojia ovat esimerkiksi verottaja, KELA ja sosiaaliviranomaiset.

Velallinen saa ilmoituksen ulosottoasian vireilletulosta, jollei se oletettavasti vaikeuta ulosmittausta. Vaikeuttaminen voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että velallinen yrittää piilottaa omaisuuttaan ulosottomieheltä, mikä on lainvastaista. Vireilletuloilmoitus sisältää maksukehotuksen ja jos velallinen ei maksa sen mukaan, ulosottomies ryhtyy täytäntöönpanotoimiin. (Koulu & Lindfors 2010, 144.)

Ulosmittauksesta on säädetty UK 4. luvussa. Ulosmitattava omaisuus voi olla melkein mitä vain, mutta useimmiten ulosmitattavana on kuitenkin rahaa. Yleisin rahan ulosmittaus on palkan ulosmittaus. Palkan ulosmittauksessa velalliselle jää vähintään suojaosuus, joka lasketaan velallisen elätettävänä olevien henkilöiden mukaan. Palkan lisäksi voidaan ulosmitata säännöllisesti saatavia etuuksia esimerkiksi eläkettä tai muita korvauksia. Jos velallisella ei ole rahavarallisuutta tai säännöllistä palkkatuloa, ulosottomies etsii muut velallisen varallisuudet. (Koulu & Lindfors 2010, 149-151.)

5 Yksityishenkilön velkajärjestely

Velkajärjestely on yksi tapa ratkaista yksityishenkilön ongelmia tämän tullessa maksukyvyttömäksi. Velkajärjestely tarkoittaa sitä, että talous- ja velkaneuvonnan kanssa muodostetaan veloista yksi ”paketti”, jonka jälkeen velallinen lyhentää vain tätä yhtä velkaa. Tuomioistuimen tulee hyväksyä velkajärjestelyhakemus. Mikäli velkajärjestelyhakemusta ei hyväksytä, velkajärjestelyä ei voida aloittaa. Velkajärjestelypäätös haetaan käräjäoikeudesta ja se lakauttaa velkojen kasvavat kulut sekä esimerkiksi ulosottooperinnän. Velkajärjestelyyn otetaan mukaan kaikki velat, joita yksityishenkilöllä on sillä hetkellä, kun velkajärjestelyyn hakeudutaan. Velallisen on yleensä käytävä neuvotteluja velkojensa kanssa ja hänen tulee yrittää sopia, miten velat maksetaan, voidaanko velan loppusummaa alentaa tai maksuaikaa pidentää. Tällaisia neuvotteluja varten ovat talous- ja velkaneuvojat velallisen apuna. Heidän toimenkuvastaan velkajärjestelyssä on kerrottu tarkemmin myöhemmin. Mikäli kuitenkin mihinkään sovinnolliseen ratkaisuun ei päästä velallisen ja velkojan kesken, kannattaa velallisen hakeutua velkajärjestelyyn. (Uitto 2010, 17.)

Velkajärjestelyssä tehdään velalliselle maksusuunnitelma, jota hänen tulee noudattaa tarkoin. Koko velkajärjestelyaika on velalliselle erittäin niukkaa taloudenpitoa, ja sen jälkeen velallinen saa niin sanotusti uuden alun. Ennen kuin maksusuunnitelma on laadittu, astuu voimaan maksu-, vakuudenasettamis-, perintä-, ulosmittaus- ja täytäntöönpanokielto. Myöskään veloista ei enää kerry viivästyskorkoa. Kun velkajärjestely on tullut vireille, velkojat eivät voi hakea velallista konkurssiin. (Uitto 2010, 18; Koulu 2004, 158.)

Velallisen tulee aina pyydettäessä antaa tietoja ja selvityksiä velkajärjestelyn kannalta oleellisista asioista. Näin varsinkin, mikäli ne eivät käy ilmi kirjallisista dokumenteista. Velallinen ei saa ottaa lisää velkaa velkajärjestelyn aikana ellei kyseessä ole tilanne, jolloin hän ei muuten selviytyisi ravinto-, asumis- tai terveydenhoitomenoistaan. Velallisen tulee pitää huolta siitä, että hänen tulotasonsa säilyy vähintään samana, kuin mitä se oli velkajärjestelyä hakiessa. Mikäli estettä velkajärjestelylle ei ole, voidaan järjestely myöntää ja asettaa voimaan. (Uitto 2010, 100-103, 110-111.)

Velalliselle tehdään maksuvaralaskelma velallisen nettotulojen sekä välttämättömien menojen perusteella. Tällä laskelmalla mitataan maksukykyä. Tulojen ja menojen erotusta kutsutaan maksuvaraksi. Mikäli maksuvaralaskelma osoittaa velallisen maksukyvyyn olevan negatiivinen, ei hänellä ole maksuvelvollisuutta. Ainoastaan maksuvaralaskelman ollessa positiivinen, täytyy velallisen huolehtia velkajärjestelyveloistaan. Tämän vaiheen jälkeen tehdään maksusuunnitelma, jonka tuomioistuin hylkää tai hyväksyy. Vahvistettu maksuohjelma korvaa velkojen aikaisemmat sopimusehdot. (Uitto 2010, 18-19; Koulu 2004, 154.)

5.1 Maksukyvyttömyys velkajärjestelyssä

Velallisia voidaan luokitella kriisivelallisiksi ja köyhyysvelallisiksi. Kriisivelallisen ja köyhyysvelallisen ero on aika, jona velka on syntynyt ja maksukyky laskenut. Ongelmiin äkillisesti joutuneet ovat kriisivelallisia, kun taas köyhyydessä jo pidemmän aikaa eläneet ovat köyhyysvelallisia. Syitä köyhyysvelallisuuteen voi olla useita, kuten vähäiset tulot ja tuloja suuremmat menot. (Koulu 2004, 146-147.)

Maksukyvyttömällä tarkoitetaan tässä tapauksessa henkilöä, joka ei ole vain poikkeuksellisesti maksukyvytön. Maksukyvytön ei ole silloin, kun ei pysty suoriutumaan maksuistaan äkillisten korkojen nousun tai verojen kiristymisen vuoksi. Tällaisiin yllättäviin lisäkustannuksiin on jokaisen pystyttävä varautumaan omassa taloudessaan. Maksukyvyttömyyden tulee johtua hyväksyttävästä syystä, kuten sairaudesta, työkyvyttömyydestä tai työttömyydestä. Muukin syy käy, kunhan se ei ole ollut velallisesta riippuvainen kyvyttömyys. Velallisen tulee myös hakea itselleen sellaisia taloudellisia avustuksia ja etuuksia, joihin hän on oikeutettu. Tällaisia ovat työttömyyskorvaus, työttömyyskassa-avustus sekä sairausvakuutuslain nojalla tai muulla perusteella maksettava päiväraha. Sairaudesta johtuvan maksukyvyttömyyden tulee olla niin pitkäaikainen, että nimenomaan sairauden vuoksi velallinen tulee maksukyvyttömäksi. (Uitto 2010, 31, 33-35; Koulu 2004, 149; HE 183/1992.)

Mikäli velallisen velat eivät ole vielä erääntyneet, ei velallinen ole vielä maksukyvytön. Vasta erääntynyt velka kertoo osittaisesta maksukyvyttömyydestä. Arvioitaessa velallisen maksukyvyttömyyttä otetaan huomioon velallisen realisoitava omaisuus ja siitä saatavat varat, velallisen tulot, välttämättömät elinkustannukset, elatusvelvollisuus sekä muut seikat, jotka vaikuttavat velallisen maksukykyyn. (Uitto 2010, 28.)

Velallisella on oikeus säilyttää osa omaisuuttaan velkajärjestelystä huolimatta. Tällaista omaisuutta on velallisen omistusasunto, pääosin asuinirtaimisto, henkilökohtaiset tavarat ja työvälineet sekä niihin rinnastettavat esineet. Omistusasunnon säilyminen ei ole itsestään selvää, vaan laskelmien perusteella tehdään päätös sen säilymisestä. Mikäli velallisella on muutakin omaisuutta, tulee ne realisoida ja käyttää velkojen maksuun. Mikäli velallisella on muutakin omaisuutta ja niiden realisoitu arvo on enemmän tai saman verran kuin velallisella on velkaa, ei hän ole maksukyvytön. (Uitto 2010, 18, 29; Koulu 2004, 156.)

5.2 Esteet velkajärjestelylle

Tuomioistuimen tehtävänä on arvioida esteperusteita moraalisesti, kuten mistä syystä velkaa on otettu, miten halukas velallinen on suoriutumaan veloistaan sekä kuinka vilpittömästi velallinen on. Esteperusteet on lueteltu laissa yksityishenkilön velkajärjestelyssä 3 luku 10 §. Velallisen

velkaantuminen on voinut tapahtua ilmeisen kevytmielisesti, ja tämän vuoksi velalliselle ei välttämättä myönnetä velkajärjestelyä. Tällaista kevytmielistä velkaantumista on se, kun velallinen tietää jo velkaa ottaessaan, ettei tule suoriutumaan siitä. Varsinkin kulutusluoto, pikavipit ja luottokortit ovat kevytmielistä velkaantumista. Velallisen tekemä rikos on myös tulokittava velkajärjestelyn esteeksi. (Koulu 2004, 150-151.)

Velkojia tulee kuulla, jotta esteperusteet saataisiin selville. Mikäli velkojia ei kuulla, on tuomioistuimella suurempi vastuu ottaa selvää, onko velkajärjestelylle esteperusteita. Jos velallinen on tarkoituksellisesti heikentänyt omaa taloudellista asemaansa tai suosinut jotain tiettyä velkojaa, voidaan se katsoa esteperusteeksi. Velallinen on voinut lahjoittaa tai myydä omaisuuttaan alihintaan esimerkiksi perheenjäsenelleen. Velallinen on myös voinut myöntää lähipiirilleen luottoa vähentääkseen rahallisen omaisuutensa määrää. Esteeksi riittää myös, jos velalliselle on myönnetty aiemmin velkajärjestely. (Uitto 2010, 47-48, 60-62.)

5.3 Maksuohjelma

Tuomioistuin valitsee velalliselle selvittäjän, jonka tehtävään kuuluu muun muassa laatia maksuohjelma ja tätä ennen tehdä maksuvaralaskelma. Maksuohjelman kesto on yleensä kolme vuotta, mutta vain poikkeustapauksissa se saa olla muutamilla vuosilla pidempi, kuten viisi vuotta. Maksuohjelman sisällöstä tulee käydä esille muun muassa velallisen varallisuus, rahaksi muutettavan omaisuuden arvo, tulot, välttämättömät elinkustannukset, elatusvelvollisuus, maksuvara ja vakuudelliset velat. Maksuohjelmassa täytyy selvittää lisäksi toimenpiteet, joihin velallisen on ryhdyttävä maksukykyensä parantamiseksi. Siinä tulee myös selvittää tavallisten ja vakuusvelkojen osalta velkajärjestelyn sisältö, maksuaikataulu ja maksuohjelman kesto, tavalliset velat ja niihin liittyvä muu tieto sekä selvittäjän palkkio ja muut kustannukset.

Vaikka velallisen maksukyky parantuisi maksuohjelman aikana esimerkiksi siksi, että hän on saanut palkankorotuksen tai perinnön, ei maksuohjelmaa muuteta. Tämän sijasta velallisen tulee tehdä lisäsuoritus velkojilleen. On selvää, että pieniä muutoksia tulee niiden vuosien aikana, jonka velkajärjestely kestää, mutta kaikki pienet taloudelliset heilahdukset eivät vaikuta maksuohjelmaan. Mikäli velallisen maksukyky heikkenisi huomattavasti, voitaisiin maksuohjelmaan tehdä muutos. (Uitto 2010, 225-228; Koulu 2004, 160-161.)

Velkojien tulee olla aktiivisia, kun velallisen maksukyky tiedetään parantuneen, sillä muuten voi olla, etteivät he saa lisäsuorituksia velalliselta, varsinkin jos velallinen yrittää salata tiedon saamastaan lisäsuorituksesta. Velkojalla on oikeuksia saada tiettyjä tietoja suoraan velalliselta, verottajalta, työvoimatoimistolta sekä ulosotosta. Velallisen tulee maksaa kaikki maksuohjelman velat, jonka jälkeen hän saa loppuvelat anteeksi. (Uitto 2010, 235-238.)

6 Hyvinkään asukkaiden maksuhäiriöitä koskeva selvitys

Päätimme hankkia tietoja hyvinkääläisten mahdollisista maksuongelmista ja -häiriöistä kaikilta niiltä tahoilta, jotka ovat yksityishenkilöiden maksuongelmien kanssa tekemisissä. Päätimme pyrkiä haastattelemaan viranomaistahoja, jotka yleensä kokevat velvollisuudekseen antaa tietoja julkisista asioista. Arvelimme, etteivät yksityiset tahot ehkä haluaisi vastata kaikkiin haastattelukysymyksiimme, koska tiedustelemiamme asioita saatetaan pitää liike- tai pankkialaisuuden piiriin kuuluvana tietona. Onnistuimme kuitenkin saamaan haastateltavaksi kahden eri pankin toimihenkilöt, kun lupasimme, ettemme mainitse pankin tai henkilön nimeä.

Toteutimme osan haastatteluista sähköpostikyselyillä, joita lähetimme Suomen Asiakastieto Oy:öön, Bisnode Oy:öön, Maistraattiin, Hyvinkään alueella toimiviin pankkeihin, pienlainayrityksiin, perintätoimistoihin, Itä- ja Keski-Uudenmaan ulosottovirastoon Hyvinkään toimipaikkaan, Hyvinkään käräjäoikeuteen, Hyvinkään talous- ja velkaneuvontaan ja Takuu-Säätiölle. Tämän lisäksi olemme käyneet haastattelemassa Hyvinkään talous- ja velkaneuvonnassa velkaneuvojia, Pankissa X palveluasiantuntijoita sekä Itä- ja Keski-Uudenmaan ulosottovirastossa kihlakunnanvoutia. Kysymyksemme ja vastaukset ovat kohdistuneet vain Hyvinkään alueen asukkaisiin.

Liitteissä ovat sähköpostikysymykset, jotka olemme lähettäneet (Liite 1). Liitteen alussa on lähete, jonka olemme laittaneet kyselylomakkeen mukana. Haastattelumme eivät tuottaneet niin kattavaa tulosta, kuin toivoimme, mutta saamillamme vastauksilla pystymme luomaan yleiskuvan taantuman vaikutuksista Hyvinkään asukkaiden velkaongelmiin. Perintätoimistoilta emme saaneet lainkaan vastauksia, joten niitä ei käsitellä tutkimuksellisessa osassa, vaikka teoreettisessa osassa niistä on kerrottu.

6.1 Talous- ja velkaneuvonnan palvelut Hyvinkäällä

Haastattelu, johon alla viittaamme, on tehty 17.10.2011. Kävimme haastattelemassa Hyvinkään talous- ja velkaneuvonnassa Esko Mäkitaloa sekä Taru Härköstä, jotka ovat talous- ja velkaneuvojia. Saimme tietoomme, että tulevia ja tulleita velkajärjestelyhakemuksia ei tilastoida mitenkään Hyvinkään talous- ja velkaneuvonnassa ja muutenkin tilastojen pito on vähäistä. (Hyvinkään talous- ja velkaneuvojat 17.10.2011.)

Talous- ja velkaneuvojat keskustelevat velallisen kanssa velkajärjestelyhakemuksesta sekä heidän taloudesta, mutta harvoin antavat pelkkää talousneuvontaa. Yksi tapaaminen voi riittää velkajärjestelyhakemuksen täyttämiseen ja eteenpäin laittamiseen. Kuitenkin asiakastilanteet ovat aina tapauskohtaisia ja voi vaatia neljäkin tapaamista velallisen kanssa, ennen kuin saadaan velkajärjestelyhakemus tehtyä allekirjoitettavaksi. Neljä viikkoa on Hyvinkään

talous- ja velkaneuvonnassa keskimääräinen aika, jolloin velallinen pääsee tapaamaan neuvoojaa. Tämä neljä viikkoa on jonotusaika. Monissa muissa kaupungeissa aika voi olla pidempi, kuten kuudesta yhdeksään kuukautta. Tapaamisessa käydään läpi muun muassa syitä, miksi velallisesta on tullut varaton, ja mistä hänen velkansa koostuvat, jotta löydetään mahdolliset esteperusteet. Neuvojat eivät ole yhteydessä velalliseen, vaan yhteydenotot tulevat aina velallisen puolelta. Talous- ja velkaneuvojien käyttö on asiakkaalle vapaaehtoista. (Hyvinkään talous- ja velkaneuvojat 2011.)

Mäkitalon ja Härkösen mukaan nykyaikana velat, joiden vuoksi asiakas hakeutuu velkajärjestelyyn, ovat pääasiassa sen luonteisia, ettei neuvotteluja velallisasiakkaan ja velkojan välillä ole syytä käydä. Velallisella voi yksinkertaisesti olla niin monta velkaa, ettei perintätoimisto suostu neuvottelemaan veloista varsinkaan, jos ne ovat niin kutsutuista pienlainoista syntyneitä velkoja. Saimme selville, että ainakin perintätoimisto Lindorff Oy on ilmoittanut, ettei tee vapaaehtoisia sovintoja. Pienluottojen myöntäjiltä on vaikea saada mitään tietoja, esimerkiksi saldotietoa, joten maksuaikajärjestelyistä sopiminen heidän kanssaan on lähes poissuljettua. Viimeisimpinä vuosina sovintoneuvotteluja on käyty hyvin harvoin, koska velkojia on ollut liian monta yhtä velallista kohden. (Hyvinkään talous- ja velkaneuvojat 2011.)

Harvoin velallinen ottaa heti yhteyttä talous- ja velkaneuvontaan heti kun huomaa maksukykynsä heikentyneen oleellisesti. Useimmiten yhteydenotto tulee kun maksukyky on jo huomattavasti heikentynyt ja velallisen huonompi taloudellinen tilanne on saattanut syntyä jo viiden tai kymmenenkin vuoden takaa. Saimme kuulla, että jotkut tänä päivänä velkajärjestelyyn hakeutuvat velalliset saattavat olla 1990-luvun alun laman ajalta saakka eläneet heikossa taloudellisessa tilanteessa, mutta hakeutuvat velkajärjestelyyn vasta nyt. (Hyvinkään talous- ja velkaneuvojat 2011.)

Yleisimpiä syitä, miksi maksukyky on alentunut, ovat työttömyys, parisuhde-ero, sairaus tai työkyvyttömyys, vanhempainvapaa, jokin riippuvuus ja masennus. Useat asiakkaat ovat maksukyvyttömiä pelkästään elämäntapansa vuoksi, eikä heitä ole kohdannut esimerkiksi mikään kriisi, joka johtaisi maksukyvyttömyyteen. Haastateltavien mukaan tilanteet, joissa velallisen maksuvara on ollut negatiivinen, ovat lisääntyneet viime vuosien aikana. Kuitenkaan tilastotietoa niiden kasvusta ei ole saatavilla. Tilanteissa jolloin velallinen on velkaantunut ilmeisen kevytmielisesti ja hänelle myönnetään velkajärjestely siitä huolimatta, että sitä ei hänelle tarvitsisi myöntää, neuvotaan velallista ottamaan maksusuunnitelma viidelle vuodelle kolmen vuoden sijasta. Sillä pystytään välttämään tilanne, jolloin velallinen ei selviytyisi veloistaan lyhyen maksuajan ja sen vuoksi suuren takaisinmaksuerän takia. (Hyvinkään talous- ja velkaneuvojat 2011.)

Velkajärjestelyyn hakeutumiselle ei ole olemassa velkojen määrän alarajaa. Pienimmät velat ovat olleet vähemmän kuin tuhat euroa. Tällaisissa tapauksissa hakijan maksuvaralaskelma on näyttänyt olevan pysyvästi miinuksella. Velkajärjestelyvelat ovat pääasiassa kulutusluottoja, ja pikavippien määrät ovat vähentyneet. Yllä yksityishenkilön velkajärjestelyosuudessa on kerrottu, kuinka pienlainat ja kulutusluotot on käytännössä koettu ilmeisen kevytmieliseksi velkaantumiseksi. Yksi tai useampi pienlaina ei kuitenkaan välttämättä ole este velkajärjestelylle. (Hyvinkään talous- ja velkaneuvojat 2011.)

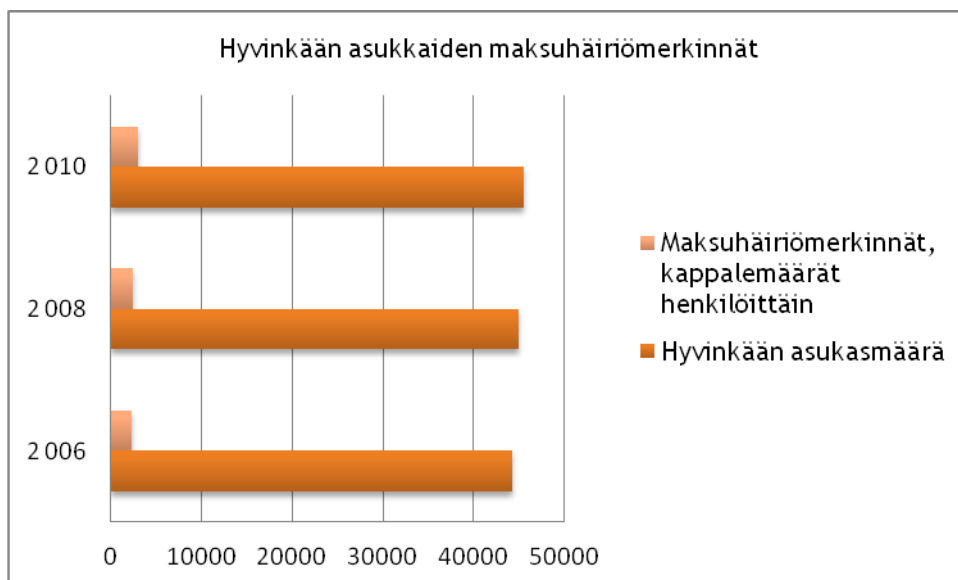
6.2 Muut maksuhäiriöitä koskevat tiedot

Alla kerromme taantumien vaikutuksista, joita haastatteluun ja kyselyyn vastanneet ovat huomanneet ammattinsa puolesta sekä puramme tilastollisia tietoja, joita olemme tutkimustamme varten saaneet.

6.2.1 Hyvinkääläisten maksuhäiriömerkinnät Suomen Asiakastieto Oy:ssä

Olemme tehneet sähköpostikyselyn Suomen Asiakastieto Oy:lle 18.10.2011. Tutkimme muun muassa sitä, kuinka maksuhäiriömerkinnät ovat lisääntyneet vertailuvuosina. Tietoa ei kaikista kysymästämme arkistoida, esimerkiksi Suomen Asiakastieto Oy ei arkistoi tietoa siitä, miksi maksuhäiriö on todellisuudessa aiheutunut, onko kyseessä ollut holtiton kulutus vai jokin muu syy. Tyhjentävän tarkkaa vastausta emme saaneet myöskään siihen määritelmään, onko maksuhäiriöt kirjattu oikeudellisesta velkomustuomiosta vai ei-oikeudellisella perusteella kirjattu maksuhäiriö, sillä jotkin maksuhäiriömerkinnät voivat olla kumpaakin. (Sähköpostikysely Suomen Asiakastieto Oy 2011.)

Suomen Asiakastieto Oy:n rekisterissä ovat vuodesta 2006 maksuhäiriömerkinnät henkilöittäin vähentyneet vuoteen 2008, mutta vain prosenttiyksiköllä, kun taas vuoteen 2010 ne ovat lisääntyneet 10 prosenttiyksiköllä. Osa merkinnöistä on kirjattu kyseessä olevana vuonna, mutta osa on kirjattu jo aiemmin. Näistä rekisterissä olevista merkinnöistä oli rekisteriin kirjattu uutena merkintänä kaikista kyseessä olevana vuonna rekisterissä näkyvistä merkinnöistä vuonna 2006 52 prosenttia, vuonna 2008 56 prosenttia ja vuonna 2010 61 prosenttia. Muuten luvut ovat tulleet jonain muuna vuonna, mutta näkyvät rekisterissä useamman vuoden. Luku on ollut näinä vuosina aina nouseva.

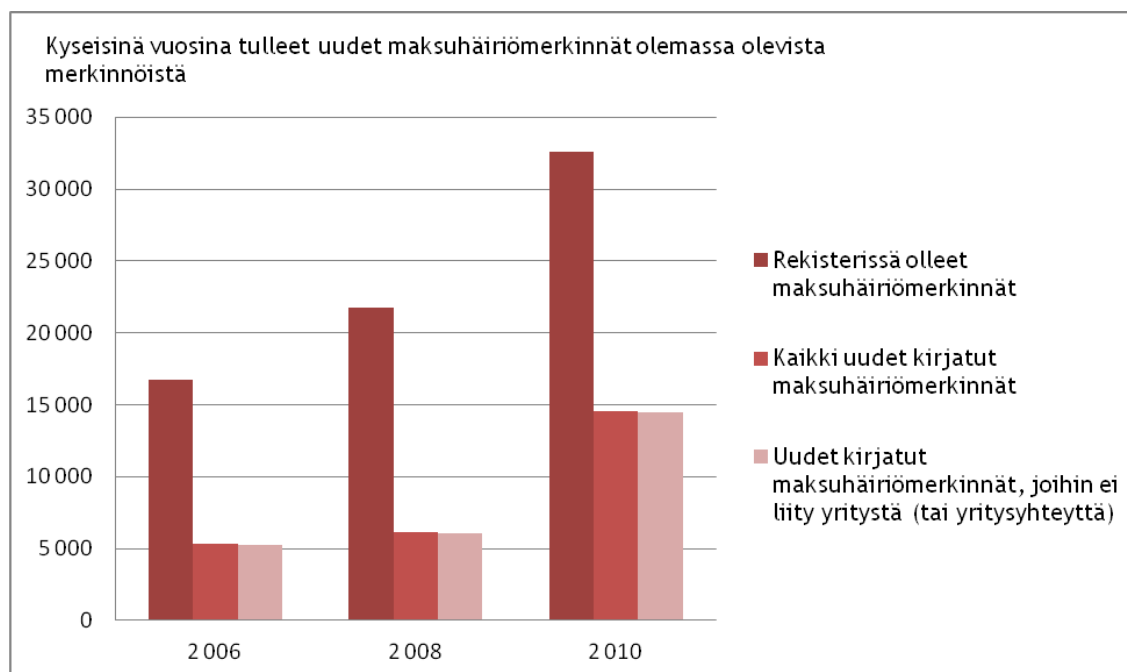

Kuvio 1. Hyvinkään asukkaiden maksuhäiriömerkinnät.

Hyvinkään asukasmäärä sekä uudet merkityt maksuhäiriömerkinnät henkilöittäin ovat nousseet. Hyvinkään asukkaista oli maksuhäiriömerkintä 5,1 prosentilla vuonna 2006, 5,4 prosentilla vuonna 2008 ja 6,5 prosentilla vuonna 2010. Tästä näemme siis selvästi sen, että maksuhäiriömerkintöjen määrä on kasvanut jokaisena tutkimusajankohtamme vuotena. Voidaan olettaa, että juuri taantumalla on ollut merkitystä tässä, sillä huonontunutta henkilökohtaista taloustilannetta ei välttämättä voi korjata yhtä nopeasti kuin esimerkiksi valtion taloutta ja siksi merkinnät ovat lisääntyneet vielä vuonna 2010. (Sähköpostikysely Suomen Asiakastieto Oy 2011; Sähköpostikysely maistraatti 2011.)

Maksuhäiriöitä on myös lukumääräisesti vuosi vuodelta yhä enemmän. Huomattava nousu on tapahtunut vuodesta 2008 vuoteen 2010, kun lukumääräisesti kirjatut uudet merkinnät nousivat 21,9 prosentilla ja vuodesta 2006 vuoteen 2008 ne nousivat 6,1 prosentilla. Maksuhäiriöiden lukumäärän nopeampi lisääntyminen maksuhäiriöisten hyvinkääläisten lukumäärään verrattuna johtuu siitä, että yhdellä henkilöllä voi olla useampi maksuhäiriömerkintä. Molemmat määrät ovat kuitenkin olleet kasvussa, joten satunnaiset syyt voidaan sulkea pois, ja olettaa taantumaa vaikuttaneen vahvasti kasvuun. (Sähköpostikysely Suomen Asiakastieto Oy 2011; Sähköpostikysely maistraatti 2011.)

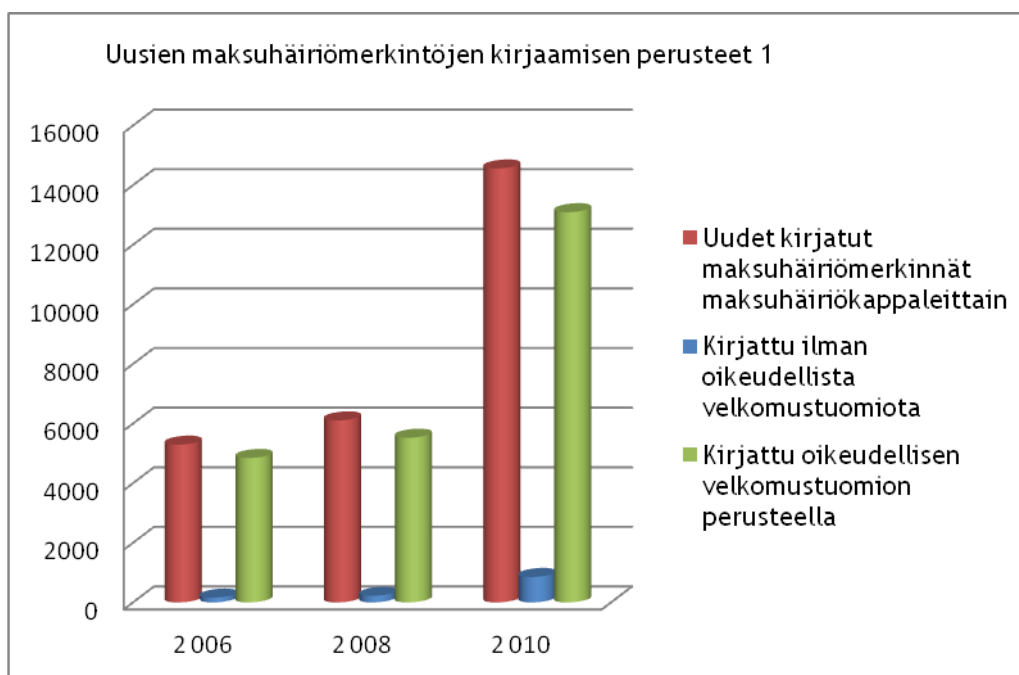
Alla oleva kuvio kertoo kuinka monta kyseisinä vuosina olemassa olevista maksuhäiriömerkinnöistä kappaleittain on ollut uutena kirjattu, kuinka moneen on liittynyt yritys yhteys ja kuinka moni jo entuudestaan rekisterissä.

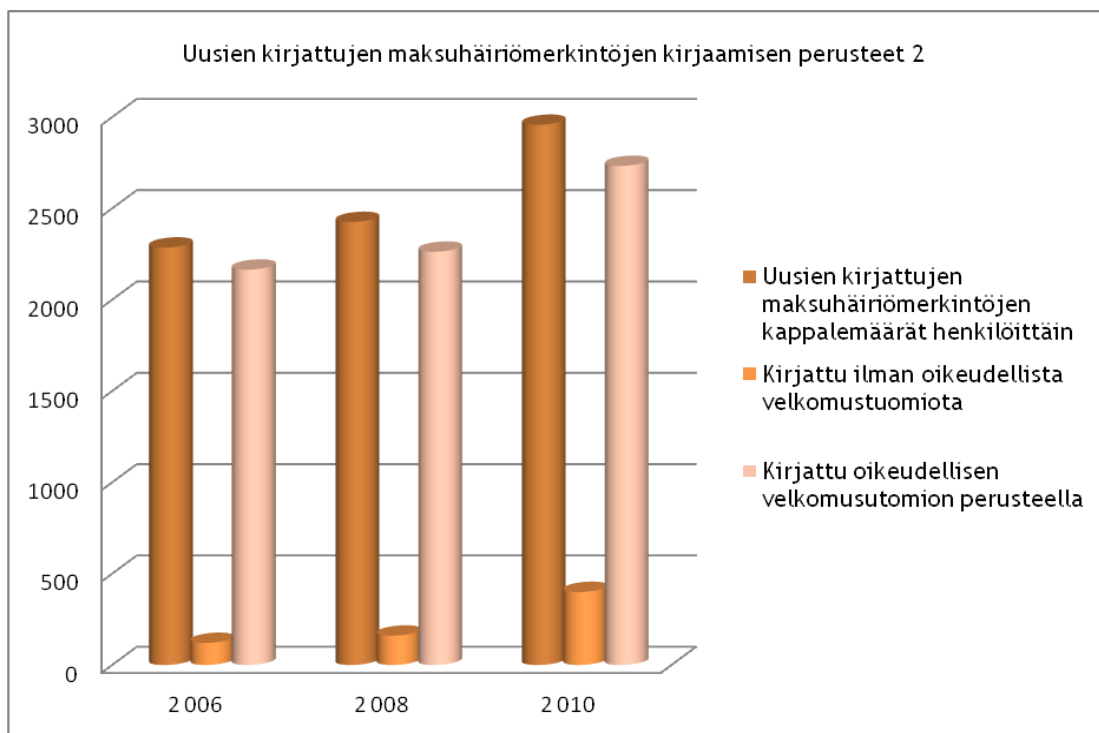
Kuvio 2. Kyseisinä vuosina tulleet uudet maksuhäiriömerkinnät olemassa olevista merkinnöistä.

Varmasti ei voida sanoa, johtuvatko yksityishenkilöiden maksuhäiriöt omasta kulutuskäyttäytymisestä vai osallisuudesta yritystoimintaan. Ero uusien maksuhäiriömerkintöjen ja yrityksiin liittymättömien uusien maksuhäiriömerkintöjen välillä on erittäin pieni. Yrityksiin liittymättömien maksuhäiriömerkintöjen lukumäärästä on poistettu suoraan liiketoimintaan liittyvät tiedot kuten konkurssi- ja saneerausmerkinnät, liiketoimintakiellot, verottajanverovelkamerinnät sekä työnantajan erikoisperintämaksut. Siksi todennäköisesti lähes kaikki merkinnät ovat sellaisia, joihin ei ole liittynyt yritys yhteyttä. Tähän voi olla syynä se, että maksuhäiriömerkintöjä ei tilastoida saatavakohtaisesti, vaan ainoastaan henkilötunnus- tai y-tunnuskohtaisesti. Toisin sanoen lähes kaikki uudet maksuhäiriömerkinnät ovat johtuneet henkilökohtaisista maksuongelmista. Vuonna 2010 lähes puolet kaikista merkinnöistä on ollut uusia, ja uusien merkintöjen kasvu vuodesta 2008 vuoteen 2010 on lähes kaksinkertainen verrattuna kasvuun vuodesta 2006 vuoteen 2008. Tämä tarkoittaa sitä, että yksityishenkilöiden maksukyky on heikentynyt oleellisesti taantuman aikana. Maksuhäiriömerkinnät syntyvät usein viiveellä, jonka vuoksi vuonna 2010 merkintöjen määrä on kasvanut normaalia enemmän. (Sähköpostikysely Suomen Asiakastieto Oy 2011.)

Ilman oikeudellista velkomustuomiota on kirjattu vain hyvin pieni osa uusista maksuhäiriömerkinnöistä kappaleittain, kun taas oikeudellisen velkomustuomion perusteella on kirjattu suurin osa. Vuonna 2006 ja 2008 noin 3 prosenttia merkinnöistä kirjattiin ilman velkomustuomiota ja vuonna 2010 6 prosenttia. Vuonna 2010 kirjatut kappalemäärät nousivat muutenkin huomattavasti. Osa kyseessä olevista ilman velkomustuomiota kirjatusta maksuhäiriömerkinnöistä on suoraan ulosottokelpoisia, esimerkiksi pakolliset liikennevakuutusmaksut, sakot, verot ja elatusapu. Alla olevasta kuviosta näkyy, kuinka huomattavan pieni määrä maksuhäiriömerkintöjä kirjataan ilman oikeudellista velkomustuomiota. (Sähköpostikysely Suomen Asiakastieto Oy 2011.)

Kuvio 3. Uusien maksuhäiriömerkintöjen kirjaamisen perusteet 1.

Kuvio 4. Uusien kirjattujen maksuhäiriömerkintöjen kirjaamisen perusteet 2.

Oikeudellisen velkomustuomion perusteella kirjatut maksuhäiriömerkinnät henkilöittäin ovat lukuja, jotka koostuvat yksipuolisista tuomioista velkomusasiassa, velkomusasiassa annetusta tuomiosta, velallisen varattomuudesta ja maksuhäiriöistä, jotka syntyneet koska ulosottomenettelyssä on todettu varattomuus tai muu este. Yllä olevasta kuviosta näkee, kuinka pieni osa tuomioista on kirjattu ilman oikeudellista velkomustuomiota. (Sähköpostikysely Suomen Asiakastieto Oy 18.10.2011.)

6.2.2 Hyvinkääläisten pankkiasiat ja asiakkuudet pienlainayrityksessä

Seuraavassa on selostettu haastattelut Pankeista X ja Y sekä kyselytuloksia Pienlainayritys Z:lta. Käytämme näitä ilmaisuja kyseessä olevista yrityksistä säilyttääksemme lupaamamme anonymiteetin.

Taantuman myötä korot laskivat, ja siten lainaa saatiin pienemmällä korolla. Vuonna 2010 kesäkuussa muun muassa pankkialaa valvova Finanssivalvonta on määrännyt, että pankkien täytyy alkaa tehdä 6 prosentin korkovertailulaskelmia selventääkseen asiakkaille korkojen nousua. Asiakkaan maksukyky nähdään tällä tavalla myös silloin, jos korot nousevat, jolloin asiakkaan maksueräkin kasvaisi. (Haastattelu Pankki X 2011.)

Finanssivalvonta on kehottanut vuonna 2010 kesäkuussa pankkeja painottamaan riittävää omarahoitusta sekä suhtautumaan pidättyvästi henkilöasiakkaiden asuntolainoituksessa yli 90

prosentin luototusasteen rahoitukseen. Luototusasteraja ei ole ehdoton vaan suositus. Asiakkaalla tulisi olla omarahoitusosuutta vähintään 10 prosenttia luoton määrästä. Finanssivalvonta on joutunut puuttumaan asiaan, koska kilpailu on kovaa pankkialalla ja korkea luototusaste on yleinen kilpailukeino. Luototettaessa liian suuri osuus on vaara, että asiakas mitoittaa asuntoluottonsa liian suureksi, jolloin maksuongelmia syntyy helposti. Lisäämällä asiakkaan omarahoitusosuutta vähennetään hintariskiä suhteessa ostettavaan asuntoon. Mikäli pankki kuitenkin myöntää asuntolainan täysin tai lähes täysin ilman omarahoitusosuutta, tulee sen arvioida riittävän hyvin asiakkaan takaisinmaksukyky ja vakuudet. (Finanssivalvonta 2010; Haastattelu Pankki X 2011.)

Pankkitoimihenkilön mukaan muutamina vuosina ennen vuotta 2008 lainoja kilpailutettiin pankkien kesken, koska korkomarginaalit olivat pienet. Marginaalit olivat parhaimmillaan 0,2 prosenttiyksikköä, kun taas muutama vuosi tämän jälkeen marginaalit saattoivat liikkua 0,8 - 1 prosenttiyksikön välillä. (Haastattelu Pankki X 2011.)

Haastattelussa kuultiin, että 2011 keväällä on ollut enemmän kulutusluottoneuvotteluja kuin esimerkiksi pari vuotta aikaisemmin. Tämä voi johtua siitä, että asiakkaat ovat alkaneet hoitaa nyt viime vuosien aikana tulleita pienlainojaan tai maksurästejään pois. Mahdollista on, että tällaiset lainat ja rästit hoidetaan nykyisin mieluummin pankki- kuin pienlainoilla pois. Kulutusluotot eivät näytä ainakaan kyseessä olevassa pankissa lisääntyneen taantumanaikana, vaan vasta sen jälkeen. Yleisimpinä syinä kulutusluottojen hakemiseen pidettiin kulutusluottojen tai pienlainojen yhdistämistä yhdeksi pankkilainaksi, auton tai muun kalliimman hankinnan, kuten kodinkoneen rahoittamiseen tai lasten auttamiseen. (Haastattelu Pankki X 2011.)

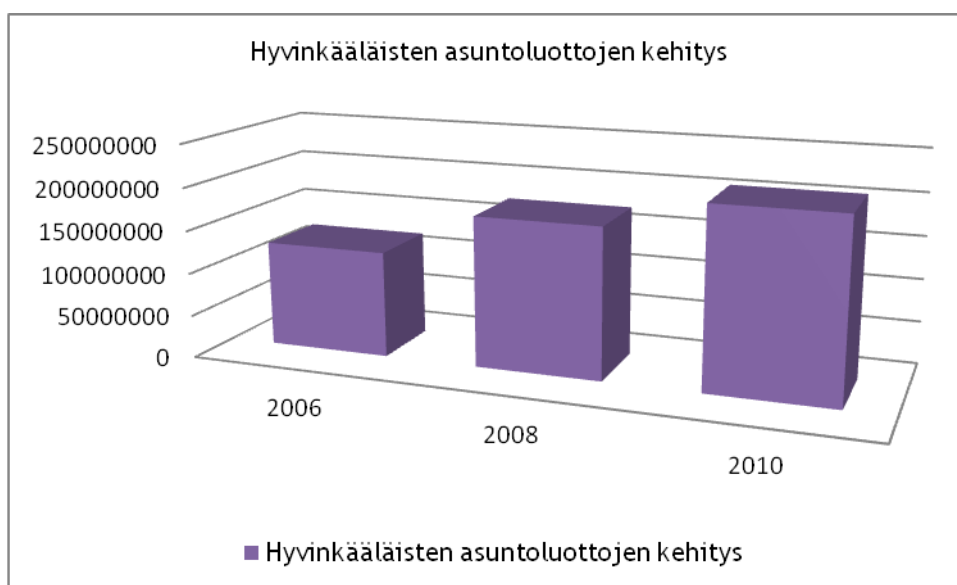
Lainarästeihin on useimmiten syynä avioero, työttömyys, yrityksen konkurssi tai yllättävät laskut. Yllättävä lasku johtuu esimerkiksi kodinkoneen rikkoutumisesta tai terveydenhuoltoon liittyvästä kuluista. Uusia maksusuunnitelmia tehdään viikoittain, mutta niiden määrä ei ole kuitenkaan lisääntynyt merkittävästi taantumanaikaksi, vaikka kyselyt uusista maksusuunnitelmista tai lyhennysvapaista ovat. Pankki veloittaa kuluja uusista maksusuunnitelmista ja tämä voi olla syynä siihen, että maksusuunnitelmia ei ole uusittu on kyselyistä huolimatta. Nykyään pankista ollaan entistä nopeammin asiakkaaseen yhteydessä, kun huomataan muutoksia asiakkaan taloudellisessa tilanteessa tai maksukyvyssä, jotta vältyttäisiin lainarästeiltä. (Haastattelu Pankki X 2011.)

Haastattelun yhteydessä kävi ilmi myös, että yleisimpiä syitä siihen, että luottoa ei asiakkaalle myönnetä, ovat maksuhäiriöt, jotka johtuvat siitä, että tulot eivät riitä lainan maksuun (maksukyky negatiivinen) tai vakuudet eivät riitä. Tällaiset syyt ovat olleet olemassa koko ajan, jo ennen taantumaa ja sen jälkeen. Kuitenkin vuonna 2008 alkaneen taantumanaikaksi

on tiukennettu ehtoja, joiden perusteella lainaa myönnetään maksuhäiriöisille. (Haastattelu Pankki X 2011.)

Haastattelun mukaan vakuudettomia lainoja ei yleensä enää käytännössä myönnetä, vaan tarvitaan vähintään takaaja. Muutamia vuosia sitten myönnettiin joustoluottoja ilman vakuutta, mikäli henkilö oli ollut Pankin X asiakkaana vähintään 6 kuukautta. (Haastattelu Pankki X 2011.)

Pankki Y on myöntänyt asuntolainoja vuonna 2008 41,8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2006. Pankki X uskoi asuntolainojen kysynnän vähenevän taantumaksi ja täten myös asuntojen hintojen halventuvan. Näin ei kuitenkaan käynyt. Vuonna 2010 myönnettiin Pankissa Y 19,3 prosentilla enemmän asuntoluottoja kuin vuonna 2008 ja 69,2 prosentilla enemmän kuin vuonna 2006. Kannan kasvu oli siis nouseva. Alla kuvio, joka näyttää kannan kasvua euronääräisesti vertailuvuosina. Huolimatta taantumasta ja taantumaksi kiristyneistä lainanantoehdoista, hyvinkääläiset ovat ottaneet asuntolainaa yhä lisääntyvissä määrin. (Haastattelu Pankki Y 2011.)

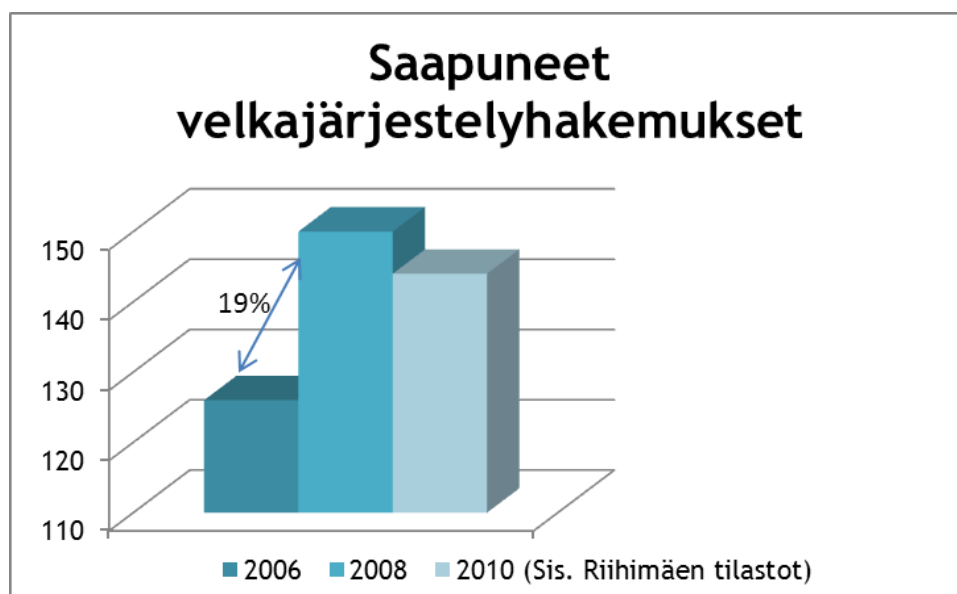
Kuvio 5. Hyvinkääläisten asuntoluottojen kehitys.

Kulutusluottojen kannan kasvusta emme saaneet yhtä tarkkaa tietoa, sillä luvuista puuttuu vuosi 2006. Kulutusluottoja on otettu vuonna 2010 48,8 prosentilla enemmän kuin vuonna 2008. Tämä sama asia selvisi, kun haastattelimme Pankki X:n edustajia ja he kertoivat, että kulutusluottojen määrä on lisääntynyt viime kuukausina. He arvelivat syynä kulutusluottojen reiluun kannan kasvuun taantumaksi tulleiden rästilaskujen poismaksun uudella pankkilainalla. (Haastattelu Pankki Y 2011.)

Pienlainayritys Z:lta otettiin vuonna 2008 enemmän lainoja kuin vuonna 2006 tai 2010. Määrä kasvoi vuodesta 2006 16 prosentilla vuoteen 2008 ja 12 prosentilla vuoteen 2010. Keskimääräinen lainatarpeen euromäärä kasvoi vuodesta 2006 vuoteen 2008, mutta laski vuoteen 2010. Vuonna 2006 se oli 210 euroa, vuonna 2008 330 euroa ja vuonna 2010 300 euroa. Kovin suurista summista ei ole kyse, mutta taantuman ollessa syvimmillään, on pienlainoja otettu määrällisesti enemmän. Yhdellä asiakkaalla voi olla useampi pienlaina samanaikaisesti, jolloin lainasumma kasvaa nopeasti ja niiden takaisinmaksu ei ole niin nopeaa, joka näkyy siinä, että perintään siirrettyjen lainojen määrä kyseessä olevina vuosina on kasvanut vuosi vuodelta. Vuonna 2006 94 prosenttia velallisista pystyi huolehtimaan veloistaan ajallaan, vuonna 2008 90 prosenttia ja vuonna 2010 luku oli vähentynyt 86 prosenttiin. (Sähköpostikysely Pienlainayritys Z 2011.)

6.2.3 Oikeudellinen perintä Hyvinkään alueella ja velkajärjestely

Alla on käsitelty sähköpostikyselyä, joka lähetettiin Hyvinkään käräjäoikeuteen velkajärjestelyasioista ja summaaristen velkomusasioista sekä Keski-Uudenmaan ulosottoviraston kihlakunnavouti Pentti Roukkulan kanssa tekemäämme haastattelua, jossa selvitimme ulosottoperintää.

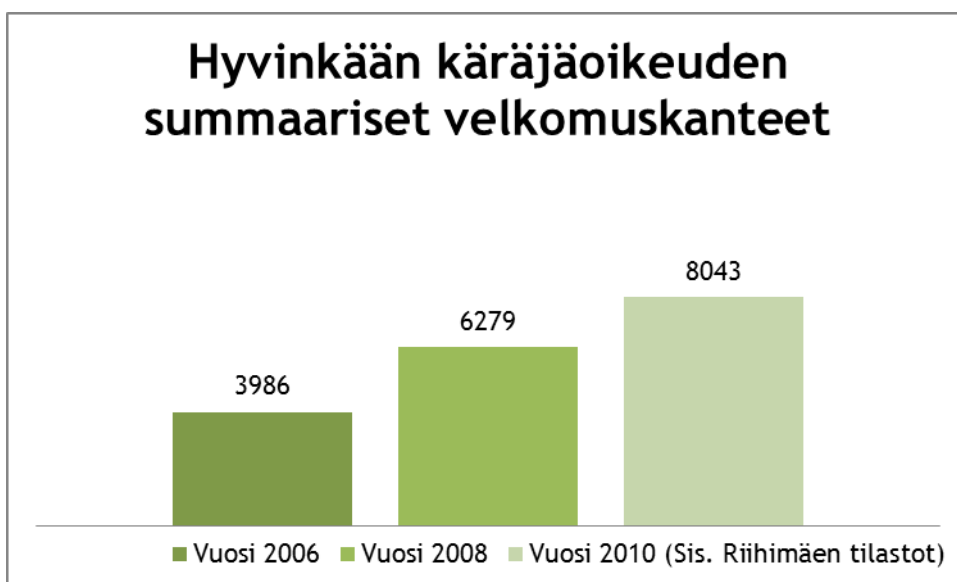

Kuvio 6. Saapuneet velkajärjestelyhakemukset.

Käräjäoikeudesta saamamme vuoden 2010 luvut eivät ole vertailukelpoisia, sillä Hyvinkään ja Riihimäen käräjäoikeudet yhdistyivät tuolloin. Emme saaneet tilastotietoa, jossa olisi eroteltu Hyvinkään ja Riihimäen luvut. Vuonna 2006 velkajärjestelyhakemuksia saapui Hyvinkään käräjäoikeuteen 126 kappaletta ja samana vuonna ratkaistuja velkajärjestelypäätöksiä oli 140 kappaletta. Voidaan olettaa, että syy, jonka vuoksi ratkaistuja oli hakemuksia enemmän, joh-

tuu siitä, että ratkaistujen joukossa voi olla myös edellisen vuoden hakemuksia. Vuonna 2008 velkajärjestelyhakemuksia oli 150 kappaletta ja velkajärjestelyratkaisuja oli 142 kappaletta. Hakemusten määrä siis kasvoi vuodesta 2006 vuoteen 2008 19 prosentilla. Kuitenkin ratkaistujen asioiden määrä pysyi samana, joten voidaan sanoa, että taantuma vaikutti juuri velkajärjestelyhakemusten määrään, mutta käräjäoikeuden työvoima on luultavasti pysynyt samana, minkä vuoksi ratkaisujen määrä ei ole muuttunut samassa suhteessa. (Sähköpostikysely Hyvinkään käräjäoikeus 4.10.2011)

Vuonna 2010 velkajärjestelyhakemuksia saapui 144 kappaletta (sisältää myös Riihimäen alueen luvut) ja ratkaisuja oli 192 kappaletta (sisältää myös Riihimäen alueen luvut). Vaikka vuoden 2010 luvuissa on mukana Riihimäen alueen luvut, nähdään, että vuonna 2008 pelkästään Hyvinkään alueella on ollut velkajärjestelyhakemuksia enemmän kuin vuonna 2010 kahden alueen asukkailla yhteensä. Vuonna 2008 on hakemuksia tullut selvästi enemmän kuin vuonna 2006. (Sähköpostikysely Hyvinkään käräjäoikeus 4.10.2011)

Kuvio 7. Hyvinkään käräjäoikeuden summaariset velkomuskanteet.

Yllä olevassa kaaviossa näkyy, että vuonna 2006 Hyvinkään käräjäoikeuteen saapui 3986 kappaletta summaarisia velkomuskanteita. Vuoden 2008 luku on 6279 kappaletta. Vuonna 2010 summaarisia velkomuskanteita on ollut 8043 kappaletta, mutta tässä luvussa on mukana myös Riihimäen alueen luvut eikä luku siten ole vertailukelpoinen. Käräjäoikeudessa taantuman vaikutus on näkynyt siis selvästi. Vuonna 2008 summaariset velkomuskanteet ovat lisääntyneet 57 prosenttia vuoteen 2006 verraten. Tässäkin tulee huomioida myös käräjäoikeuksien yhdistyminen. (Sähköpostikysely Hyvinkään käräjäoikeus 4.10.2011.)

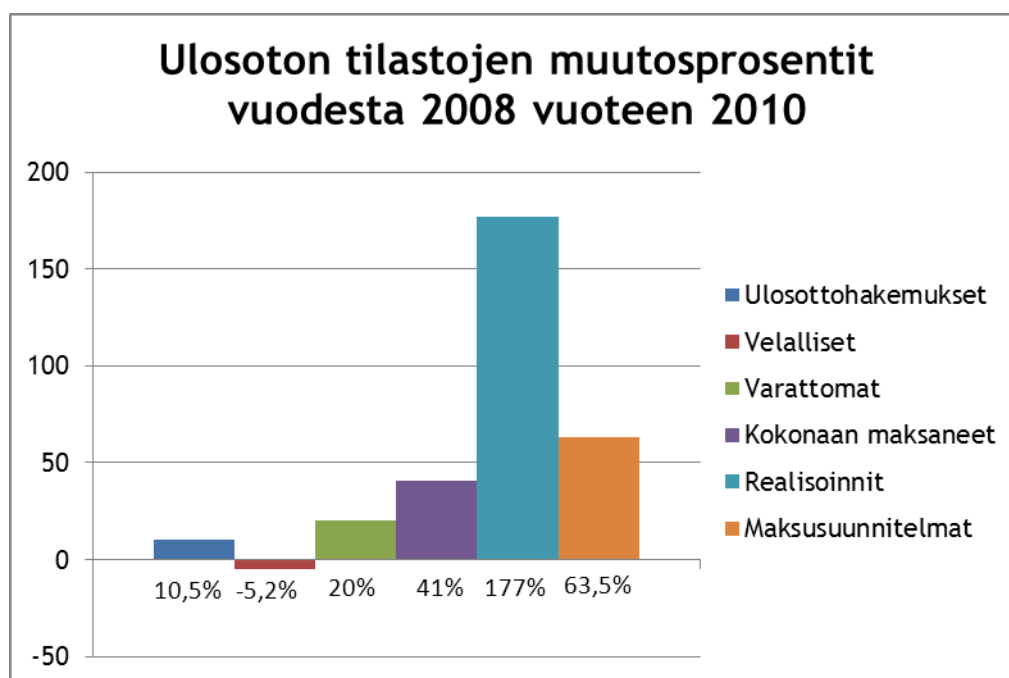
Haastattelimme Itä- ja Keski-Uudenmaan ulosottoviraston kihlakunnanvouti Pentti Roukkulaa 17.10.2011 Hyvinkään toimipaikassa. Ulosottovirastoihin on vuonna 2007 tullut uusi valtakunnallinen käyttöjärjestelmä, joka estää vuoden 2006 tilastotietojen saamisen. Tästä syystä meillä on käytettävissämme vain vuosien 2008 ja 2010 tietoja. Kihlakunnanvouti kertoi esittämiemme kysymysten lisäksi myös yleisesti ulosotto-perinnästä ja niistä seikoista, jotka voivat vaikuttaa tilastotietoihin, mutta joita ei merkitä mihinkään tai niitä ei näe mistään. Tällaisia tekijöitä ovat muun muassa sellaiset velalliset, joiden ”elämäntapana” ulosotto-perintä on; saman vuoden aikana yksi velallinen voi olla useaan kertaan velallislistoilla ja maksaa velkansa kokonaan pois ja taas pian velkaantua uudestaan. (Roukkula 17.10.2011.)

Roukkulan mukaan taantumien vaikutukset näkyvät ulosotossa viiveellä, sillä yleensä saatavia peritään ensin muilla keinoin. Tämä näkyy esimerkiksi saapuneiden ulosottohakemusten määrässä, joita vuonna 2008 on ollut 21 362 kappaletta ja vuonna 2010 23 594 kappaletta. Kun taantuma on vuonna 2008 ollut pahimmillaan ja ihmiset ovat velkaantuneet, taloudellisen tilanteen vaikutukset näkyvät 10,5 prosenttiyksikön kasvuna ulosottohakemuksissa vuoteen 2010 mennessä. Näissä luvuissa ovat mukana myös Hyvinkään alueen oikeushenkilöt. Roukkulan kokemuksen mukaan noin 10 prosenttia kaikista velallisista on oikeushenkilöitä. Ulosottovirastojen tilastot vaihtelevat vuoden kuluessa paljon, sillä kiireisintä aikaa on lokakuu–joulukuu, jolloin verotus valmistuu ja veronpalautuksia odotellessaan hakijat aktivoituvat perimään saataviaan. (Roukkula 17.10.2011.)

Itä- ja Keski-Uudenmaan ulosottovirastossa on ollut hyvinkääläisiä velallisina vuonna 2008 1974 kappaletta ja vuonna 2010 1871 kappaletta. Vuonna 2008 4,4 prosenttia Hyvinkään asukkaista on ollut ulosottovelallisia ja vuonna 2010 4,10 prosenttia. Velallisten kokonaismäärä on vähentynyt, mutta taas verrattuna Hyvinkään asukasmäärään useampi hyvinkääläinen on ollut ulosottovelallinen. (Roukkula 17.10.2011.)

Velallinen todetaan varattomaksi silloin, kun häneltä ei voida periä mitään. Toisin sanoen velallinen on silloin todella köyhä, eikä hänellä ole tuloja tai omaisuutta. Saman vuoden aikana yksi henkilö voidaan todeta varattomaksi useamman kerran. Vuonna 2008 Hyvinkäällä on todettu varattomaksi 1761 velallista ja vuonna 2010 2116 velallista. Näissäkin luvuissa näkyy kasvua, mutta valitettavasti emme voi verrata vuoden 2006 lukuihin, jolloin emme voi olla varmoja johtuuko tämä kasvu juuri vuoden 2008 taantumasta. Kun yleisen taloustilanteen vaikutukset näkyvät ulosotossa viiveellä, voidaan olettaa, että vuoden 2008 taantumien johdosta varattomaksi todettuja velallisia on ollut aiempaa enemmän. Omaisuutta on realisoitu huutokaupalla tai vapaalla myynnillä vuonna 2008 yhdeksältä velalliselta ja vuonna 2010 25 velalliselta. Tästä nähdään, että vuonna 2008 varattomaksi todettujen tilanne on ollut sillä hetkellä huonompi kuin vuonna 2010, jolloin kuitenkin varattomaksi todettuja oli enemmän.

Vuonna 2010 maksukyky on siis voinut olla parempi edes osan vuodesta, jolloin realisoiteja on voitu suorittaa vuotta 2008 enemmän. (Roukkula 17.10.2011.)

Kuvio 8. Ulosoton tilastojen muutosprosentit vuodesta 2008 vuoteen 2010.

Kokonaan ulosottovelkansa maksaneita on ollut vuonna 2008 1608 ja vuonna 2010 2266 velallista. Tässäkin luvussa ovat mukana myös velkansa useampaan kertaan vuoden aikana maksaneet velalliset. Kuitenkin vuodet 2008 ja 2010 ovat keskenään verrattavissa, koska tilastointiperuste on pysynyt samana. Vuonna 2008 maksaneita velallisia, jotka ovat sekä yksityishenkilöitä että oikeushenkilöitä, on 29 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2010. Tähän luultavasti vaikuttaa vuoden 2008 huono talustilanne, jolloin velalliset eivät ole pystyneet suoriutumaan veloistaan niin paljon kuin vuonna 2010. Toisaalta taas ulosottoerinnän viiveellisyys on aiheuttanut sen, että ulosottohakemuksia on ollut vuonna 2010 enemmän ja sitä mukaa myös velkansa maksaneita on ollut enemmän. Alla olevan taulukon tilastotiedoista voidaan kuitenkin todeta, että vuonna 2010 velallisten maksukyky on ollut parempi. (Roukkula 17.10.2011.)

Maksusuunnitelmia tehdään usein silloin, kun velallisella on edes joksikin säännölliset tulot eikä heitä ole todettu varattomaksi. Vuonna 2008 maksusuunnitelmia on tehty noin 200 kappaletta. Roukkulan mukaan jostain syystä vuoden 2008 tarkkaa lukua ei ole saatavissa, mutta vuoden 2010 luku on noin 60 prosenttiyksikköä suurempi, 327 kappaletta. Myös tämä maksusuunnitelmien määrän kasvu osoittaa, että vuonna 2010 velallisten maksukyky on ollut parempi. (Roukkula 17.10.2011.)

7 Johtopäätökset

Tutkimuksessamme kävi selvästi ilmi, että taantumien vaikutukset eivät näy kaikilla tutkimuksemme osa-alueilla välittömästi, vaan seuraukset syntyvät pitkälläkin viiveellä. Esimerkiksi Hyvinkään talous- ja velkaneuvonnan haastattelussa selvisi, että 1990-luvun alun laman vaikutuksia käsitellään vielä 2010-luvullakin. Tutkimuksessa kävi kuitenkin ilmi muutoksia tutkimamme ajanjakson kuluessa, joten taantuma vaikuttaa myös nopeasti ja hetkellisesti yksityishenkilöiden taloudelliseen tilanteeseen ja sitä kautta maksuhäiriöihin.

Maksuhäiriömerkinnät lisääntyivät vuonna 2008 ja vuonna 2010 Hyvinkään alueella, ja voidaan olettaa, että taantumalla on ollut vaikutusta asiaan, sillä esimerkiksi ulosottooperusteen tai summaarisen velkomustuomion saaminen kestää, minkä vuoksi maksuhäiriömerkintä ei näy välittömästi. Määrät kasvoivat vuodesta 2008 vuoteen 2010, kun kappalemääräiset merkinnät lisääntyivät 21,9 prosenttia ja vuodesta 2006 vuoteen 2008 ne nousivat 6,1 prosenttia. Maksuhäiriömerkinnät syntyvät yleensä nopeasti verrattuna muihin taantumien vaikutuksiin, ja siksi muutokset tutkimamme ajanjakson aikana oletettavasti johtuvat siitä. Käräjäoikeuden tilastojen mukaan velkajärjestelyhakemukset lisääntyivät 19 prosentilla vuonna 2008. Hyvinkään talous- ja velkaneuvojien mukaan taantumien vaikutukset näkyvät heidän töissään selvästi viiveellä, joten ei voida olettaa heidän toimialalla tapahtuneiden muutoksien johtuvan pelkästään taantumasta.

Taantumien vaikutukset näkyvät selvästi pankkimaailmassa esimerkiksi tiukempina lainanantoehtoina. Finanssivalvonnan määräämä kuuden prosentin korkovertailu on saanut pankit tarkemmiksi asiakkaan maksukyvyyn määrittämisessä. Taantumien vaikutukset näkyvät pankeissa nykyisin siten, että asiakkaat hakevat kulutusluottoja rästien hoitoon, jotta heillä olisi maksettavana enää yksi luotto. Pankeissa ei voi katsoa taantumien aiheuttaneen lisää lainanantaja, sillä taantumien takia ehtoja on kiristetty, eikä lainaa ei anneta yhtä paljon kuin ennen taantumaa.

Myös pienlaina-alan ehtoja kiristettiin, mutta ei pienlainayritysten omasta halusta, vaan koska kuluttajansuojalain ehtoja muutettiin tiukemmiksi. Pienlainayrityksen mukaan vuonna 2008 haettiin huomattavasti enemmän pienlainoja kuin vuosina 2006 tai 2010. Vuodesta 2006 vuoteen 2008 pienlainojen määrä lisääntyi 16 prosentilla. Koska pienlainayritysten keskimääräinen lainaerä on suhteellisen pieni, sillä katetaan vain hetkellisiä rahavajeita, mutta yhdellä asiakkaalla voi olla useampi samanaikainen pienlaina. Tästä syystä voimme olettaa, että taantumien aiheuttamat inflaatio ja kuluttajahintojen nousu ovat vaikuttaneet pienlainayrityksen kasvaneisiin lainanantoihin.

Hyvinkään käräjäoikeudessa vuonna 2008 summaariset velkomuskanteet ovat lisääntyneet 57 prosenttia vuoteen 2006 verrattuna. Tämän voidaan olettaa johtuvan taantumasta, sillä summaariset velkomuskanteet haetaan verrattain nopeasti, jotta perintä saadaan eteenpäin. Ulosotossa on ollut vuonna 2008 5,2 prosenttia enemmän velallisia kuin vuonna 2010, mutta ulosottohakemuksia taas on vuonna 2010 ollut enemmän kuin vuonna 2008. Tämä johtunee siitä, että ulosottohakemukset tulevat viiveellä ja ulosottoon tulleet hakemukset voivat koskea useammankin vuoden vanhoja velkoja ja yhdellä velallisella voi olla useita velkoja. Taantumien vaikutukset näkyvät siis Hyvinkään alueella vuonna 2008 lisääntyneinä ulosottovelallisina, kun taas kaikki muut saamamme tilastotiedot ulosotosta ovat kasvaneet noina vuosina vuoteen 2010 mennessä.

Yhteenvetona voimme todeta, että taantumien vaikutukset Hyvinkään asukkaiden maksukykyssä ja maksuongelmissa ovat olleet vähäisiä vertailuajankohdan aikana. Esimerkiksi lainarästit, luottotietohäiriömerkinnät, yhteydenotot talous- ja velkaneuvontaan, velkajärjestelyhakemukset sekä ulosottohakemukset ovat lisääntyneet, mutta kaikki eivät merkittäviä määriä. Havaittavissa ei ole huomattavia muutoksia, joista voisimme todeta taantumien todella muutaneen hyvinkääläisten maksuongelmia, mutta pienistäkin muutoksista voidaan nähdä yleisen taloustilanteen huonontuminen sekä se, että se on vaikuttanut myös Hyvinkäällä.

Lähteet

Kirjalliset lähteet

Koulu, R. 2004. Johdatus insolvenssioikeuden perusteisiin. Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisut. Helsinki: Hakapaino.

Koulu, R. & Lindfors H. 2010. Maksukyvyttömyyden oikeudelliset ulottuvuudet. Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisut. Helsinki: Yliopistopaino.

Uitto, T. 2010. Velkajärjestely. Kiinteistöalan kustannus Oy. Turku: Kolofon Baltic 2010.

Sähköiset lähteet

Aluehallintavirasto. 2011. Perintätoimen luvat. Viitattu 18.9.2011.

<http://www.laanhallitus.fi/lh/palvelut.nsf/SPPBDF/5C9FD05DA8050398C22577AC002F7B1B?OpenDocument&dept=1>

Finanssivalvonta. 2010. Valvottavatiedote henkilöasiakkaiden asuntorahoituksesta. Viitattu 18.10.2011.

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/Valvottavatiedotteet/2010/Pages/20_2010.aspx

Kuluttajavirasto. 2011. Hyvä perintätapa. Viitattu 17.9.2011.

<http://www.kuluttajavirasto.fi/Page/54d1404b-421c-45e7-9f66-6648b592178c.aspx>

Lindorff. 2011. Kysymyksiä ja vastauksia. Viitattu 18.9.2011.

http://www.lindorff.fi/get-debt-free/article/52692/Kysymyksi%C3%A4-ja-vastauksia#Millaisen_maksusuunnitelman

Pikalaina.us. 2010. Pikalainayritykset. Viitattu 30.8.2011. <http://www.pikalaina.us/yritykset>

Suomen Perimistöimistöjen liitto Ry. 2011. Viitattu 18.9.2011.

<http://www.suomenperimistojenliitto.fi/index.html>

Suomen Perintätoimisto. 2011. Toimitusehdot. Viitattu 18.9.2011.

<http://www.suomenpt.fi/index.php?p=creditor&s=terms>

Taloussanommat. 2009. Taantuma syveni jo lamaksi. Viitattu 24.10.2011.

<http://www.taloussanommat.fi/kansantalous/2009/03/13/taantuma-syveni-jo-lamaksi/20096890/12>

Yrittäjälinja. 2010. Kuluttajansuojalaki: Luottokelpoisuus selvitettävä. Viitattu 1.9.2011.

<http://www.yrittajalinja.fi/uutiset.html?550>

Haastattelut

Haastattelu Hyvinkään talous- ja velkaneuvonta 17.10.2011.

Haastattelu Itä- ja Keski-Uudenmaan ulosottovirasto, Hyvinkään toimipaikka, kihlakunnanvouti Pentti Roukkula 17.10.2011.

Haastattelu Pankki X 7.10.2011.

Haastattelu Pankki Y 20.10.2011.

Sähköpostikyselyt

Sähköpostikysely Pienlainayritys Z 13.10.2011.

Sähköpostikysely maistraatti 20.10.2011.

Sähköpostikysely Hyvinkään käräjäoikeus 4.10.2011.

Kuviot

Kuvio 1. Hyvinkään asukkaiden maksuhäiriömerkinnät. s. 22.

Kuvio 2. Kyseisinä vuosina tulleet uudet maksuhäiriömerkinnät olemassa olevista merkinnöistä. s. 23.

Kuvio 3. Uusien maksuhäiriömerkintöjen kirjaamisen perusteet 1. s. 24.

Kuvio 4. Uusien kirjattujen maksuhäiriömerkintöjen kirjaamisen perusteet 2. s. 25.

Kuvio 5. Hyvinkääläisten asuntoluottojen kehitys. s. 27.

Kuvio 6. Saapuneet velkajärjestelyhakemukset. s. 28.

Kuvio 7. Hyvinkään käräjäoikeuden summaariset velkomuskanteet. s. 29.

Kuvio 8. Ulosoton tilastojen muutosprosentit vuodesta 2008 vuoteen 2010. s. 31.

Liitteet

Liite 1 Kysymykset

Hei,

Olemme kaksi Hyvinkään Laureassa opiskelevaa Oikeustradenomia. Olemme tekemässä opinnäytetyötämme koskien vuonna 2008 alkanutta taantumaa Hyvinkään asukkaiden maksukyvyyn kannalta. Luototus, perintä, ulosotto ja maksuvaikeudet ovat tärkeä osa opinnäytetyötämme ja olemme erittäin kiitollisia, jos voitte auttaa meitä tutkimuksemme kanssa vastaamalla oheisessa liitteessä oleviin kysymyksiin.

Opinnäytetyömme keskittyy vuosiin 2006-2010 ja vain Hyvinkään alueen asukkaisiin, pelkästään yksityishenkilöiden osalta. Mikäli teillä ei kuitenkaan ole antaa näin yksilöityä tietoa, toivomme vastauksia joka tapauksessa, kunhan saamme tietoomme mitä aluetta koskien vastaukset on annettu.

Jos haluatte lisätietoa koskien opinnäytetyötämme, kerromme siitä mielellämme. Toivomme mahdollisimman kattavia ja monipuolisia vastauksia ja varsinkin numeraalisiin kysymyksiin vastauksia prosenttilukumuodossa, jotta voimme suorittaa vertailua ja analysointia. Mikäli teiltä löytyy tilastoja tai tilastotietoa liittyen aiheeseen, olisimme erittäin kiitollisia, jos saisimme niitä käyttöömmme.

Mikäli tahdotte, että analysoimme antamianne vastauksia täysin anonymisti, mainitsettehan sen viestissä.

Ystävällisin terveisin,

Moona Raidén
moona.raiden@laurea.fi

Suvi Tamminen
suvi.tamminen@laurea.fi

KYSYMYKSET LUOTTOTIETOFIRMOILTA

- Kuinka monta luottotietohäiriömerkintää teidän rekisterissänne on ollut vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Montako uutta luottotietohäiriömerkintää olette merkinneet/kirjanneet vuonna 2006, 2008 ja 2010?
- Montako häiriömerkintää on kirjattu yksityishenkilöille ilman, että niihin liittyy yritysyhteyksiä (kartoitamme yksityishenkilöiden luottotietohäiriömerkintöjä ilman, että ne ovat johtuneet henkilön yrityksen toiminnasta, esim. konkurssista) vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Montako merkintää on kirjattu ilman oikeudellista velkomustuomiota vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Montako merkintää on kirjattu oikeudellisen velkomustuomion perusteella vuosina 2006, 2008 ja 2010?

KYSYMYKSET PANKEILTA

- Kuinka paljon lainan hakijoita on ollut vuosina 2006, 2008 ja 2010 (käsittää kaikki lainat)?
- Kuinka monelle lainanhakijoista ei myönnetty luottoa vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Mitkä ovat yleisimpiä perusteita, joiden vuoksi luottoa ei myönnetä?
- Kuinka monta asuntoluottoa on myönnetty vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka monta kulutusluottoa on myönnetty vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Mitkä ovat yleisimmät syyt, joiden vuoksi kulutusluottoja haetaan?
- Kuinka paljon on haettu kulutus-/käyttöluottoja rästien (kuten pikavippien ja laskujen) maksamiseen vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Vaaditaanko vakuuksia enemmän vuonna 2008 alkaneen taantuman johdosta?
- Kuinka paljon kaikista luotoista on ollut järjestämättömiä luottoja vuosina 2006, 2008 ja 2010?
 - o Mitkä ovat yleisimmät syyt lainarästeihin?
- Kuinka monen laina-asiakkaan kohdalla kaikista laina-asiakkaista on tehty uusi maksusuunnitelma vuosina, 2006, 2008 ja 2010? (prosenttiluku kertoo enemmän kuin lukumäärä)
- Kuinka monen asiakkaan laina on irtisanottu ja eräännytetty maksettavaksi maksuongelmien takia vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka monen kohdalla velkaa on jouduttu perimään takaajalta vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka monen kohdalla on pantti/vakuus jouduttu realisoimaan vuosina 2006, 2008 ja 2010?

KYSYMYKSET PIENLAINAYRITYKSILTÄ

- Kuinka paljon on otettu pikavippejä vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka paljon on ollut maksamattomia pikavippejä kaikista nostetuista pikavipeistä vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Mikä prosenttiosuus pikavipeistä on siirretty perittäväksi (kuten perintätoimistoihin) vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Minkä suuruisia pikavipit ovat olleet keskimäärin vuosina 2006, 2008 ja 2010?

KYSYMYKSET PERINTÄTOIMISTOILTA

- Kuinka paljon olette saaneet toimeksiantoja velkojen perimiseen vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Mikä prosenttiosuus toimeksiannetuista veloista on saatu perittyä vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Mikä prosenttiosuus toimeksiannetuista veloista on siirtynyt ulosottoon vuosina 2006, 2008 ja 2010?

KYSYMYKSET KÄRÄJÄOIKEUDESTA

- Kuinka monta summaarista velkomuskannetta on laitettu vireille vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka monen kohdalla velka on siirretty ulosottoperintään vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka monta velkajärjestelyhakemusta on tullut vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka monta velkajärjestelypäätöstä on annettu vuosina 2006, 2008 ja 2010?

KYSYMYKSET ULOSOTOSTA

- Kuinka paljon ulosottohakemuksia on ollut vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka moni velallinen on todettu varattomaksi (vuosina 2006-2010 tulleista uusista ulosottohakemuksista) vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka moni velallinen on suorittanut ulosottovelkansa kokonaan (vuosina 2006-2010 tulleista uusista ulosottohakemuksista) vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka moni velallinen on saanut maksusuunnitelman vuosina 2006, 2008 ja 2010?
 - o Kuinka moni on pystynyt noudattamaan maksusuunnitelmaa?
- Kuinka paljon velallisten omaisuutta on realisoitu vuosina 2006, 2008 ja 2010?

KYSYMYKSET TALOUS- JA VELKANEUVONNASTA

- Onko teillä olemassa tiettyä alarajaa velkojen määrälle, jotta voi hakeutua velkajärjestelyyn?
- Oletteko kuinka aktiivisesti yhteydessä asiakkaan kanssa velkajärjestelyn aikana?
- Voitteko kertoa esimerkin neuvottelutilanteesta velkojan ja velallisen kanssa (ennen velkajärjestelyä käytävät neuvottelut, joissa yritetään sopia velan ehdoista velallisen hyväksi)?
- Kuinka usein velkojia kuullaan esteperusteista?
- Minkälaiset maksukyvyttömyydet ovat yleisimpiä, jonka vuoksi hakeudutaan velkajärjestelyyn?
- Pikavipit ja kulutusluotot ovat määritelty ilmeisen kevytmieliseksi velkaantumiseksi, miten tämä näkyy käytännössä? Esimerkiksi, jos on velkaantunut vain pikavippien takia, voidaanko velkajärjestely hyväksyä?

- Kuinka paljon velkajärjestelyhakemuksia on tullut vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka monta velkajärjestelyä on hyväksytty vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka moni velkajärjestelyyn hakeutuneista on ollut kriisivelallinen vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka moni velkajärjestelyyn hakeutuneista on ollut köyhyysvelallinen vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka moni velkajärjestelyyn hakeutuneista on hakeutunut siihen työttömyyden takia vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka moni velkajärjestelyyn hakeutuneista on hakeutunut siihen työkyvyttömyyden takia vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka moni velkajärjestelyyn hakeutuneista on hakeutunut siihen pitkän sairauden takia vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka paljon on ollut negatiivisia maksuvaralaskelmia kaikista maksuvaralaskelmista vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka usein on jouduttu muuttamaan maksuohjelmaa velallisen oleellisen maksukyvyn heikentymisen vuoksi vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka paljon maksusuunnitelmia on laiminlyöty vuosina 2006, 2008 ja 2010?
- Kuinka monta velkajärjestelyä on jouduttu täytäntöönpanemaan vuosina 2006, 2008 ja 2010?